

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE
VARAŽDIN**

**Sanja Aurer
Bojana Grobenski**

**Interkulturalna kompetencija studenata i interakcija sa studentima u
međunarodnoj razmjeni**

Varaždin, 2014.

Ovaj rad napisan je na Fakultetu organizacije i informatike, pod mentorstvom prof.dr.sc. Gorana Bubaša i predan je na natječaj za dodjelu Rektorove nagrade u akademskoj godini 2013./2014.

Popis i objašnjenje kratica korištenih u radu

ISI skala (*eng. the Intercultural Sensitivity Index*) – interkulturalni indeks osjetljivosti, za mjerenje interkulturalne kompetentnosti; skala za procjenu interkulturalne kompetencije

DMIS (*eng. Development Model of Intercultural Sensitivity*) – razvojni model interkulturalne osjetljivosti, teorijska podloga za razvoj ISI skale, za procjenu IKK

IKK (*eng. Intercultural Communication Competence*) – interkulturalna komunikacijska kompetencija/interkulturalna kompetencija

Sadržaj

Sadržaj	III
1. Uvod	1
2. Interkulturalna komunikacijska kompetencija	2
3. Interkulturalna kompetencija.....	4
4. Prihvatanje drugih kultura	6
5. Ciljevi i hipoteze istraživanja	7
5.1. Definiranje problema istraživanja	8
5.2. Hipoteze istraživanja	9
6. Metodologija	11
6.1. Instrumenti mjerenja.....	12
6.2. Ispitanici	15
6.3. Postupak provođenja istraživanja	16
6.4. Statističke povezanosti između varijabli dobivene korelacijama	17
6.5. Nalazi hipoteza	21
6.6. Analiza spremnosti na interakciju s inozemnim studentima	23
7. Rezultati i diskusija	44
8. Zaključak.....	46
9. Sažetak.....	47
10. Summary.....	48
11. Zahvala.....	49
12. Popis slika, tablica i grafikona.....	50
Literatura	52
Prilog 1: Anketni upitnik.....	56
Prilog 2: ISI skala.....	64

1. Uvod

Za označavanje interkulturalnih interakcija, mnogi autori koriste srodne i međusobno povezane pojmove, kao što su interkulturalne komunikacijske kompetencije (IKK)¹ ili samo interkulturalne kompetencije, pritom uključujući i interkulturalnu komunikaciju, interkulturalnu adaptaciju, interkulturalnu osjetljivost i dr. (Fantini i Tirmizi, 2006., str. 11). Cilj ovog istraživanja je saznati koliko je danas IKK razvijena kod akademskih građana. Sve intenzivnija međusobna povezanost i komunikacija među građanima različitih država, nacija i kultura uklanjaju mnoge intelektualne, ali i fizičke granice. Iako i dalje postoje, one su mnogo mekše i fleksibilnije, ali i sve manje djeluju kao barijere ljudskom stvaralaštvu i suradnji. Današnji razni studijski programi koji se odnose na interkulturalnu razmjenu studenata, što objedinjuje učenje o drugim kulturama, život u domicilnom društvu i koheziju s domicilnim stanovništvom, prilika je za učenje. Pritom interkulturalna kompetencija znači prerastanje etnocentrizma te prepoznavanje drugih kultura, uz adekvatno ponašanje u jednoj ili više različitih kultura. I na kraju, interkulturalna komunikacijska kompetencija znači kvalitativnu i uspješnu komunikaciju, koja se odvija između dvije ili više osoba iz različitih kultura (Arāja i Aizsila, 2010., str. 220).

U ovom radu bit će predstavljen teorijski model utvrđivanja razine interkulturalne kompetencije. Za navedeni teorijski model, u radu je korištena ISI skala (The Intercultural Sensitivity Index; Olson i Kroeger, 2001.), a čija je teorijska podloga Razvojni model interkulturalne osjetljivosti - DMIS (Development Model of Intercultural Sensitivity; Bennett, 1993.). ISI skala se sastoji od 48 tvrdnji, kod koje su studenti, prema Likertovoj skali, odredili koliko ih koja tvrdnja dobro opisuje. Kao prilog skali, korišten je upitnik od 25 pitanja. Svrha upitnika je utvrđivanje kontakata sa studentima u međunarodnoj razmjeni te samoinicijativnog rada studenata sa studentima iz drugih kultura i njihova spremnost na odlazak na studij u inozemstvo.

---

¹ IKK (eng. *Intercultural Communication Competence*) – interkulturalna komunikacijska kompetencija

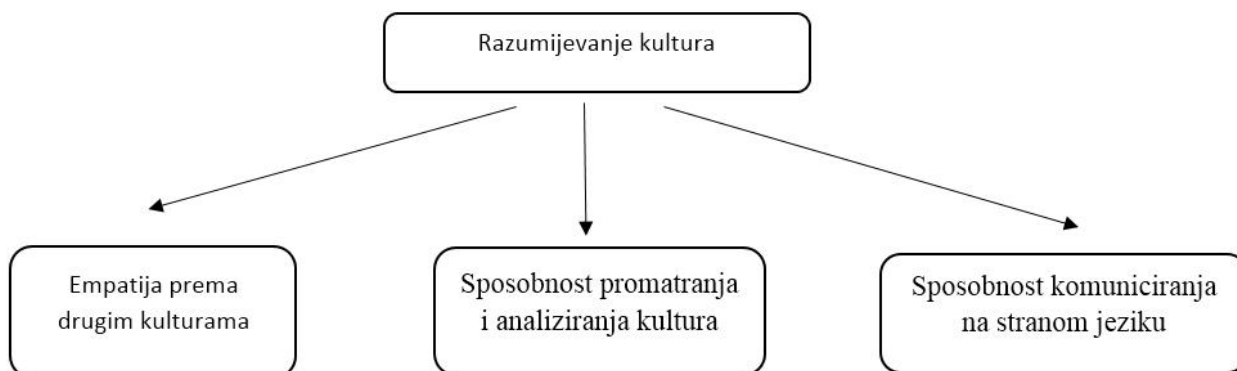
2. Interkulturalna komunikacijska kompetencija

Kompetencija uključuje učinkovitu prilagodbu pojedinca na okolinu i odnosi se na njegov uspjeh u razvojnim zadacima s obzirom na različiti kontekst (Torres, 2013., str. 2). Porast broja studija o interkulturalnoj komunikaciji posljednjih je nekoliko godina dovela do povećanja broja projekata s naglaskom na ispitivanje komunikacije između pojedinih govornika iz različitih kulturnih pozadina. Također, došlo je i do povećanja preispitivanja na teoretskoj razini, što podrazumijeva ispitivanje osnovnih pojmova kulture, jezika, interkulture, interkulturalne komunikacije i mnogih drugih pojmova. Casnir (1999.), prema Fall i sur. (2013.) sugerira da se interkulturalnoj komunikaciji treba pristupiti s razumijevanjem i shvatiti da se ljudi stalno mijenjaju. Iz tog razloga, kultura se ne može promatrati kao statična i krajnja točka. Što se tiče različitosti kultura, kroz istraživanja se utvrdilo kako kulturne razlike imaju snagu i vrijednost za svakog pojedinca (Bonenfant, 2013., str. 3).

U radu *Intercultural Communicative Competence* (Arāja i Aizsila, 2010.) provedeno je istraživanje o razini interkulturalne komunikacije kompetencije u osnovnoj školi, s naglaskom na znanje stranih jezika, odnosno engleskog jezika. U radu su iznijeti zaključci kako su strani jezik i proučavanje kulture nerazdvojni. Naime, jezik se ne može naučiti bez proučavanja pripadajuće kulture. Stjecanje interkulturalne komunikacijske kompetencije zahtijeva duboko poznavanje svoje vlastite kulture, a proučavanja različitih kultura obogaćuju vlastite perspektive (Greenholtz., 2000., str. 413).

Teorijski model u prethodno navedenom radu sadrži jezične, sociolingvističke, komunikacijske i interkulturalne kompetencije. Taj razvojni model interkulturalne osjetljivosti (DMIS - *Development Model of Intercultural Sensitivity*) sastoji se od *etnocentrističkog* dijela (poricanje, obrana i minimizacija) te od *etnorelativističkog* dijela (prihvaćanje, prilagodba i spajanje). Procjena interkulturalne komunikacijske sposobnosti, prema tom modelu, pokazuje razumijevanje kultura na način da ispitanik ima razvijenu empatiju prema drugima, sposobnost praćenja i analiziranja kulture te sposobnost komuniciranja na stranom jeziku (Arāja i Aizsila, 2010., str. 5). Kao svrhu istraživanja, autorice ističu utvrđivanje razine jezične sposobnosti i razvoja interkulturalne osjetljivosti učenika osnovne škole, a sama svrha dobivenih rezultata je podloga za razvoj nastavnog plana i programa.

Prikaz procjene interkulturalne i jezične kompetencije vezan je za čimbenike koji objedinjuju razumijevanje drugih kultura (slika 1.).

Slika 1. Procjena interkulturalne i jezične kompetencije
Izvor: Arāja i Aizsila, *Intercultural Communicative Competence*, 2010.

Gullekson i Tucker (2012.) iznijeli su studiju odnosa emocionalne inteligencije i interkulturalnog razvoja studenata tijekom kratkotrajnog studija u inozemstvu. Rezultati su prikazali emocionalnu inteligenciju, kao prediktor interkulturalnom rastu, uslijed promjena iz etnocentrizma u područje etnorelativizma. Rezultati studenata visoke emocionalne inteligencije povezani su s interkulturalnim rastom, uslijed boravka u inozemstvu, a preko kratkoročnog studijskog programa (Gullekson i Tucker, 2012.).

Mnoge studije interkulturalne osjetljivosti uspoređuju iskustva studenata koji ostaju studirati u tuzemstvu i studenata koji se odluče za studij u inozemstvu. Rezultati spomenutih studija pokazuju da su studenti koji studiraju u inozemstvu interkulturalno osjetljiviji i interkulturalno kompetentniji od njihovih studentskih kolega koji tijekom cijelog studiranja ostaju u tuzemstvu (Zarnick, 2010., str. 4).

Uz izloženost različitim sustavima kulturnih konceptualizacija, bilo eksplicitno, na primjer, kroz trening, ili implicitno, kroz produžen angažman i interkulturalnu komunikaciju, potencijalno se razvija kompetencija pojedinca za fleksibilnošću i prilagodbi interkulturalnoj komunikaciji (Sharifian i Jamarani, 2013.). Produžen angažman studentskog boravka studenata u inozemstvu može se promatrati kroz program međunarodne razmjene.

3. Interkulturalna kompetencija

Znanstvenici su dokazali da bi svi studenti trebali razviti interkulturalnu komunikaciju i interkulturalne komunikacijske vještine sa drugim kulturama, narodima i jezikom (Ainsworth, 2013., str. 28).

Randall i Peterson (2004.) citirajući Hofstede (1991.), iznose činjenicu da su prijašnjih godina interkulturalne razlike predstavljale izazov u svim timovima koji su bili sastavljeni od pojedinaca iz različitih naroda i kultura. Zarnick (2010.) je provela istraživanje na Sveučilištu Loyola u Chicagu, gdje je uspoređivala interkulturalnu kompetenciju studenata prije odlaska na međunarodnu razmjenu sa interkulturalnom kompetencijom studenata po povratku sa studijskog boravka u inozemstvu. Okazaki i Saw (2009.), prema Torres (2013.), ističu da treba uzeti u obzir interkulturalnu učinkovitost i interkulturalnu adaptaciju, uz već postojeću interkulturalnu kompetenciju. Interkulturalna adaptacija odnosi se na adaptaciju ispitanu u međunarodnom okruženju osoba koje žive izvan svoje zemlje, kao što su studenti na međunarodnoj razmjeni. Pitanja koja su postavljena istraživanjem odnose se na intenzitet utjecaja kratkoročnog studijskog boravka u inozemstvu na interkulturalnu osjetljivost, kako studenti doživljavaju svoje vlastite razine interkulturalne osjetljivosti te imaju li kratkoročni studijski boravci u inozemstvu pozitivan utjecaj na njihovu interkulturalnu osjetljivost (Zarnick, 2010., str. 8). Pritom je potrebno uzeti u obzir da su studijski programi međunarodne razmjene okarakterizirani problematičnim fazama orijentacije, s uključenim stresom i interkulturalnim razlikama (Koskinen i Tossavainen, 2004.).

S druge strane, Knight i deWit, (1997.), prema Ainsworth (2013.), ističu da studenti zahtijevaju kontakte i razumijevanje drugih naroda, jezika i kultura, u cilju razvoja odgovarajuće razine vlastite sposobnosti. Adekvatna razina vlastite sposobnosti potrebna je studentima za obradu sve kompleksnijih funkcija koje u globalnom okruženju brzo nastaju. Rezultati studije Zarnick (2010.) namijenjeni su isticanju važnosti evaluacije programa inozemnih studijskih boravaka. Navedeni rezultati pokazuju da razlike prije i po povratku sa studijskog boravka postoje.

Prilikom studijskog boravka u inozemstvu, jasno je kako studenti trebaju interkulturalno podučavanje i mentorstvo (Koskinen i Tossavainen, 2004.). Kad to promotrimo s druge

strane, postavlja se pitanje tko je spreman biti mentor i suradnik studentima u međunarodnoj razmjeni. Provodeći ovo istraživanje, ispitat će se spremnost studenata Fakulteta organizacije i informatike da budu mentori/voditelji i suradnici inozemnim studentima.

Daljnja razmatranja uključuju i činjenicu kako znanje o tome što je prikladno možda neće biti dovoljno u borbi protiv intrinzičnih kulturnih vrijednosti pojedinca, kojima je priklonjen, a koji su, svjesno ili nesvjesno, odbačeni u ponašanju u interkulturalnom okruženju (Redmond, 2000., str. 153). Međutim, interkulturalna kompetencija pruža širok okvir za razumijevanje temeljnog ponašanja, stavova i svjetonazora koje promiču uspješne kulturalne interakcije, što može uključivati i modele akulturacije (Spitzberg i Chagnonmm, 2009., prema Tores, 2013.). Spominjući akulturaciju, ali i interakciju s drugim kulturama, navedene procese nije moguće provesti bez sudjelovanja i te druge kulture i okruženja. Isto tako, podrazumijeva se kako rast međunarodne migracije i trend ekonomske globalizacije idu u prilog rastu potrebe za interkulturalnom kompetencijom. Ukoliko se u budućnosti nastavi trend rasta, potreba za interkulturalnom kompetencijom biti će pojačana (Pop i Sim, 2013.).

U krajnjem slučaju, istraživanje u Americi je pokazalo kako 30% studenata, koji imaju iskustvo u međunarodnoj razmjeni, to iskustvo koriste kasnije i u svojoj poslovnoj karijeri (Gullekson i Tucker, 2012., str. 163). Gutierrez i Bhandari (2009.), prema Gullekson i Tucker (2012.), ističu da je predsjednik srednje velikog poduzeća u Americi, u jednoj od studija, komentirao kako bi svi studenti trebali sudjelovati u međunarodnoj razmjeni, što bi doprinijelo njihovoj globalnoj perspektivi. Isto tako, naglasio je da bi u međunarodnoj razmjeni trebali sudjelovati studenti iz razvijenih, ali i nerazvijenih zemalja.

4. Prihvaćanje drugih kultura

Općenito govoreći, globalizacija je donijela spoznaje da moderna društva moraju naučiti surađivati jedni s drugima (Samovar i sur., 2013., str. 2). S druge strane, neki ljudi vjeruju da, zbog toga što se svijet razvio u „globalno selo“, činjenice iz antropologije, koje nam pomažu da razumijemo i cijenimo kulturalne razlike, više nisu potrebne (Whiteman, 2003.). Salisbury i sur. (2010.) u svojoj studiji su istražili primjenu studentskog modela za istraživanje razlike u čimbenicima koji utječu na studente i njihovu namjeru za studij u inozemstvu. Proces redefiniranja identiteta navodi na isticanje kulturnih granica, što bi moglo dovesti i do ekskluzivne samoizolacije. Ako, međutim, redefinirani identiteti posluže za efikasnije i veće otvaranje i jaču komunikaciju, kulture uspješno odabiru i usvajaju nove, univerzalne i globalne kulturne vrijednosti koje su im prihvatljive (Švob-Đokić, 2006., str. 6). Naime, iako je prilično apstraktno, koncept vlastitog pogleda na svijet jedan je od najvažnijih elemenata percepcijskih atributa koji utječu na interkulturalnu kompetenciju (Samovar i sur., 2013., str. 14). Sveučilišta Kennesaw i New Mexico razvili su nastavni plan i program gdje je namjerno dizajniran dio gdje studenti mogu razvijati i unaprijedili svoje interkulturalne kompetencije i komunikacijske vještine (Wade-Berg i sur., 2013.). I unutar Europske Unije prevladava svijest o potrebi prihvaćanja drugih, različitih kultura. U vezi s time, provedena su mnoga istraživanja te okvirna odluka EU ima za cilj da sve zemlje članice EU uvedu sankcije za pojedince koji su počinili ili su odgovorni za djela učinjena na području ksenofobije i/ili antisemitizma (European Union Agency for fundamental rights, 2013.). Smatra se da studenti moraju izgraditi i poboljšati individualno znanje o različitim kulturama. Međutim, umjesto da ih se kroz obrazovni sustav podučava osobinama i ponašanjima pojedine kulture, što izaziva tendenciju stvaranja stereotipa, važno je pružiti im znanje koje osnažuje vrijednosti učenika/studenata da poštuju druge kulture i pripadnike tih kultura.

Samovar i sur. (2013.) prikazali su shvaćanje interkulturalne komunikacijske kompetencije u dinamičnim svjetskim promjenama. Istaknuli su kako ljudi iz različitih kultura i pripadnosti nikad prije nisu tako lako upoznavali i stvarali međusobnu interakciju kao što to danas čine. Naglašavaju da poznavanje interkulturalne komunikacije može pomoći premostiti kulturalne razlike, ublažiti probleme i pomoći u postizanju skladnijih odnosa (Samovar i sur., 2013., str. 8).

5. Ciljevi i hipoteze istraživanja

Nije potrebno naglašavati kako mnogi znanstvenici, koji proučavaju temu interkulturalnosti, tvrde da učenici/studenti najbolje uče o raznolikostima kultura kada neposredno žive i rade s domicilnim stanovništvom neke zemlje (Zarnick, 2010., str. 1). I s time se slažemo. Studenti Sveučilišta u Zagrebu dobro su upoznati sa mogućnostima mobilnosti i studentskih razmjena. Postoje Uredi za međunarodnu suradnju na Sveučilištu i njegovim sastavnicama, preko kojih studenti imaju direktnu potporu za mobilnosti. Obrazovne ustanove bi trebale biti modeli za izražavanje poštivanja kulturalno različitih skupina.

Stavovi i vrijednosti potrebni za razvoj demokratskog društva moraju biti promicani od strane obrazovnih institucija (Bonenfant, 2013., str. 2). Međutim, ostaje pitanje koliko su studenti skloni takvim aktivnostima i spremni na bilo kakav vid mobilnosti i interkulturalne komunikacije. S jedne strane stoji njihovo znanje o tome što treba činiti u određenoj situaciji interkulturalne komunikacije, a s druge strane njihovo stvarno ponašanje kad se jednom zaista i nađu u takvoj situaciji (Sinicrope i sur., 2007., str. 4). Isto tako, tu je potrebno uzeti u obzir i znanje stranih jezika, odnosno poznavanje barem još jednog jezika, uz svoj materinski jezik. U ovom radu, poznavanje stranog jezika kao faktor IKK, nije promatran s istraživačkog aspekta.

Clarke i sur. (2009.) ukazuju na to da međunarodna razmjena pridonosi proizvodnji interkulturalne osjetljivosti i pritom je ISI (*the Intercultural Sensitivity Index*; Olson i Kroeger, 2001.) skala pogodna jer određuje razinu globalne kompetencije. Ostaje otvoreno pitanje svijesti studenata o međunarodnoj razmjeni. Iz tog razloga je provedeno ovo istraživanje. Želi se istražiti područje kompetencije o interkulturalnosti studenata na prvoj godini studija Fakulteta organizacije i informatike. A kao što je već prije spomenuto, s pojmom svjetskog građanstva i globalizacije dolazi potreba za interkulturalnom kompetencijom (Zarnick, 2010., str. 2).

5.1. Definiranje problema istraživanja

Istraživanje u ovom radu dijelom je temeljeno na doktorskoj disertaciji *Short-Term Study Abroad Programs and the Development of Intercultural Sensitivity*; Zarnick, B.E.; 2010.. U sklopu navedene disertacije provedeno je istraživanje u SAD-u. Također, teorijski dio temeljen je na modelu *Understanding and Assessing Intercultural Competence: A summary of Theory, Research and Practice (Technical Report for the foreign language Program Evaluation Project*; Sinicrope, C., Norris, J. i Watanabe, Y., 2007. Prije svega, razumljivo je kako interkulturalna komunikacijska kompetencija (IKK) obuhvaća razna područja, od kratkih studentskih boravaka i/ili inozemnog studiranja, preko međunarodnih škola, do cjeloživotnog boravka u stranim kulturama. Na temelju mnogobrojnih dosadašnjih istraživanja, mogu se prikazati i objasniti određeni pojmovi kao što su interkulturalna komunikacija, interkulturalna osjetljivost i međukulturalna adaptacija, a koji su vrlo važni za određivanje i ispitivanje razine IKK-a kod studenata. Svaka od tih alternativa za interkulturalnu kompetenciju često je samo implicitno prikazana u nekim istraživanjima (Sinicrope i sur., 2007., str. 3).

U suštini, IKK predstavlja kombinaciju sposobnosti kojima pojedinac može funkcionirati u okolini drugih kultura koje su drugačije od njegove kulture. Sastavni dio razvoja dvojezične ili višejezične multikulturalne perspektive je perspektiva koja nema jednojezični pristup djelovanju pojedinca (Fantini i Tirmizi, 2006., str. 11). Kako smo i sami suočeni sa raznim prilagodbama i nametnutim trendovima uslijed razvoja „globalnog sela“, postavlja se pitanje potrebe razvoja interkulturalne kompetencije. Kao što je već spomenuto, ISI skala obuhvaća nekoliko podskala. Slika 2. prikazuje šest podjela kojima se objašnjava otvorenost prema drugim kulturama, odnosno pripadnost etnocentrizmu nasuprot sklonosti etnorelativizmu.

Poricanje → Obrana → Minimizacija → Prihvaćanje → Prilagodba → Spajanje

Slika 2. DMIS- razvojni model interkulturalne osjetljivosti
Izvor: Bennett, M.J.; *Becoming Interculturally Competent*, 2004., str.63.

Pripadajuća skala ima još tri razrade koje će biti objašnjene u daljnjem tekstu. Prethodna slika 2. prikazuje podjele ljudi s obzirom na njihove stavove i motivaciju za djelovanje u drugim kulturama. Stoga, vidljivo je *poricanje*, što obuhvaća mišljenje kako bi za cjelokupno društvo bilo bolje da se kulturološki različite skupine drže svaka za sebe. *Obrana* je dio gdje vlada mišljenje kako ljudi iz drugih kultura nisu toliko otvoreni kao ljudi iz naše vlastite kulture (Sinicrope i sur., 2007., str. 23). *Minimizacija* je dio koji smatra ljude jednakima, unatoč vanjskim razlikama u izgledu. Ovdje se svjesno prihvaća postojanje razlika u kulturi i pritom se to ne smatra negativnim (Tesoriero, 2006., str. 133). *Prihvatanje* obuhvaća mišljenje da je primjereno da ljudi iz drugih kultura ne moraju nužno imati iste vrijednosti i ciljeve kao i ljudi iz vlastite kulture. Isto tako, oblik ponašanja se direktno mijenja i prilagođava kada dolazi u doticaj i kontakt s ljudima iz drugih kultura. I posljednje, *spajanje* ili *integracija* znači potpuno povezivanje vlastitog ponašanja i kulture sa drugima. Kroz opisanu sliku i teorijski model, u ovom radu bit će prikazana razina kompetencije hrvatskih studenata Fakulteta organizacije i informatike, prve godine studija. Istraživat će se različiti aspekti njihove interkulturalne interakcije te, s obzirom na rezultate, korelacija sa spremnošću rada sa studentima u međunarodnoj razmjeni i njihova vlastita spremnost na studijski boravak u inozemstvu.

5.2. Hipoteze istraživanja

Kontakt s drugim jezicima i kulturama pruža izvrsnu priliku za poticanje razvoja interkulturalne komunikacijske kompetencije. Međutim, kolika je razina spomenute kompetencije kod mladih akademskih građana, koji su ujedno i dio „globalnog sela“, te kolika je njihova spremnost interakcije sa drugim različitim kulturama, uslijed niza čimbenika koji utječu na navedeno, istraženo je kroz hipoteze u ovom radu. Što se tiče spremnosti, dosadašnjim istraživanjima je utvrđeno da spremnosti i/ili želji za studiranjem u inozemstvu prethode i odluke kao što su koji fakultet student želi upisati, hoće li ići na fakultet, hoće li izdržati i diplomirati i sl. Taj je kontekst oblikovan i kombinacijom akumuliranih vrijednosti, stavova, vjerovanja, obveza, ograničenja i mogućnosti (Salisbury i sur., 2010.). Jedno istraživanje (Gullekson i Tucker, 2012., str. 164) pronašlo je potporu u uvjerenju da studiranje u inozemstvu daje dodatne vrijednosti studentu u njegovim interkulturalnim vještinama. Nekoliko drugih studija je pokazalo da studiranjem u inozemstvu rastu i interkulturalni

stavovi, vještine i drugi psihološki faktori. Također, kroz prijašnja istraživanja utvrđeno je kako posljednjih nekoliko desetljeća postoje mnoge inicijative koje se fokusiraju na multikulturalnu prirodu današnjeg svijeta i poželjnosti pozitivnog interkulturalnog pristupa. Činjenica je kako interkulturalnost ne samo da ima akademsku učinkovitost i djelotvornost, već ima i heurističku vrijednost koja postaje očita kad je pojedinac dužan rješavati složena interdisciplinarna pitanja, kao na primjer etičkog angažmana (Suciu, 2008., str. 652).

Kako je prije navedeno, potreba svijesti o razvoju IKK među mladima treba itekako biti razvijena te, s obzirom na cilj istraživanja, u ovom radu su iznesene četiri hipoteze.

H1: Interkulturalna kompetencija studenata statistički je značajno pozitivno povezana sa spremnošću na interakciju s inozemnim studentima u međunarodnoj razmjeni.

H2: Interkulturalna kompetencija studenata statistički je značajno pozitivno povezana sa spremnošću studenata na studijski boravak u trajanju od 2 tjedna (intenzivni program-IP).

H3: Interkulturalna kompetencija statistički je značajno pozitivno povezana sa spremnošću studenata na studijski boravak u inozemstvu tijekom cijelog semestra.

H4: Studenti koji su imali turistička putovanja u inozemstvo, interkulturalno su kompetentniji u odnosu na studente koji nisu putovali izvan Hrvatske.

6. Metodologija

U metodologiji istraživanja obuhvaćena su dva upitnika koja su ispitanici ispunjavali ručno.

Za istraživanje su kreirana dva upitnika. ISI skala (Olson i Kroeger, 2001.) s određenim tvrdnjama za samoprocjenu, kao i anketa s pitanjima koja su vezana uz prihvaćanje drugih kultura i spremnost na interakciju sa stranim studentima, a koja je kreirana posebno za potrebe ovog istraživanja.

Kao glavna i temeljna metoda utvrđivanja interkulturalne kompetencije ispitanika, često se koristi ISI skala (Intercultural Sensitivity Index; Olson and Kroeger, 2001.). Skala se sastoji od 48 tvrdnji, a način odgovaranja na tvrdnju je pomoću Likertove ljestvica. S obzirom na tvrdnju, ispitanici određuju jačinu kojom ih određena tvrdnja opisuje (1- ne opisuje me uopće, 5- opisuje me iznimno dobro). Teorijski model prema kojem je skala razvijena (Olsona i Kroeger, 2001.) je Developmental Model of Intercultural Sensitivity (DMIS), koji je kreirao Bennett Milton 1993. godine. Unutar skale, određene su pojedine podskale prema kojima se može na lakši način utvrditi postojanje veće ili manje razine interkulturalne kompetencije, općenitog znanja o interkulturalnosti, razina prihvaćanja drugih kultura i sl. Teorijski modeli, koji su sastavni dio DMIS-a, detaljno su objašnjeni u poglavlju o instrumentima mjerenja.

Drugi upitnik koji su ispitanici ispunjavali sastoji se od 25 pitanja. Navedenim upitnikom utvrđuje se spremnost ispitanika na interakciju sa studentima u međunarodnoj razmjeni. Naime, ispitivanjem sklonosti i averzije prema različitim kulturama od domicilne, cilj je utvrditi jesu li studenti spremni na međunarodnu razmjenu, kontakte i suradnju sa inozemnim studentima. U obzir se uzimalo dolaze li inozemni studenti u našu zemlju ili domaći studenti odlaze u inozemne zemlje, kao i vremenski interval koji je njima najpogodniji, ali i za studente koji još nisu sudjelovali u međunarodnoj razmjeni.

6.1. Instrumenti mjerenja

Kao instrument mjerenja za interkulturalnu komunikacijsku kompetenciju studenata, koristila se ISI skala, odnosno interkulturalni indeks osjetljivosti sastavljen od 9 kategorija tvrdnji (Olson i Kroeger, 2001.).

U sljedećim tablicama objašnjeno je 6 kategorija razvojnog modela interkulturalne kompetencije (tablica 1) te tri kategorije drugog modela, interkulturalnog indeksa osjetljivosti (tablica 2).

Tablica 1. Razvojni model interkulturalne kompetencije (Developmental Model of Intercultural Sensitivity)

Razvojni model interkulturalne kompetencije (DMIS) - Bennett

KATEGORIJA	PRIMJER TVRDNJE
<i>Poricanje</i>	Osjećam se najugodnije živeći i radeći u zajednici u kojoj ljudi izgledaju i ponašaju se poput mene.
<i>Obrana</i>	Vjerujem da bi se zemlje u razvoju trebale razvijati prema vrstama društvenih, ekonomskih i političkih sustava moje zemlje.
<i>Minimizacija</i>	Razumijem da postoje razlike, ali vjerujem da bismo se trebali usredotočiti na sličnosti. Svi smo mi ljudi.
<i>Prihvatanje</i>	Vjerujem da se verbalno i neverbalno ponašanje razlikuje u svim kulturama, ali da su svi oblici takvog ponašanja dostojni poštovanja.
<i>Prilagodba</i>	Imam dvije ili više kulturne odrednice i osjećam se pozitivno u kulturnim razlikama.
<i>Spajanje</i>	U mogućnosti sam analizirati i procijeniti situacije iz jedne ili više kulturnih perspektiva.

Izvor: Sinicrope, C., Norris, J., Watanabe, Y.; Understanding and Assessing Intercultural Competence: A summary of Theory, Research and Practice (Technical Report for the foreign language Program Evaluation Project, 2010., str. 23)

Tablica 2. Interkulturalni indeks osjetljivosti (*the Intercultural Sensitivity Index*); dorada teorijskog modela DMIS

Interkulturalni indeks osjetljivosti (ISI) – Olson i Kroeger	
KATEGORIJA	PRIMJERI TVRDNJI
<i>Materijalno znanje</i>	<p>Smatram da odluke koje pojedinac donosi kod kuće, u svojoj kulturi, imaju značaj za druge zemlje i obrnuto.</p> <p>Posjedujem znanje iz barem još jednog jezika i kulture, osim svog materinjeg i domicilne kulture.</p>
<i>Percepcija razumijevanja</i>	<p>Cijenim što su ljudi iz drugih kultura drugačiji od mene.</p> <p>Preispitujem svoje vlastite predrasude, kao i nacionalne i kulturne stereotipe.</p>
<i>Interkulturalna kompetencija</i>	<p>Uključujem aspekte drugih kultura u svoj način obavljanja stvari.</p> <p>Imam mogućnost fleksibilnosti i prilagođavanja novim ljudima, mjestima i situacijama.</p>

Izvor: Sinicrope, C., Norris, J., Watanabe, Y.; Understanding and Assessing Intercultural Competence: A summary of Theory, Research and Practice (Technical Report for the foreign language Program Evaluation Project, 2010., str.23.)

S obzirom na postojeće skupine konstrukata/skala (tablica 1 i 2), postoje i pripadajuće skupine tvrdnji. Te tvrdnje su ispitanici procjenjivali u odnosu na sebe te, s obzirom na Likertovu ljestvicu (1-5), prikazali određenu jačinu opisa tvrdnje njih kao pojedinaca. Na temelju rezultata provedenog upitnika (skale), odredit će se razina interkulturalne kompetencije studenata prve godine sveučilišnih smjerova studija Fakulteta organizacije i informatike.

Korištenjem Cronbachovog alpha koeficijenta, kao testa pouzdanosti, kao najpogodnija podskala odabrana je posljednja podskala ISI skale (Interkulturalna kompetencija).

Tablica 3. Cronbachov alpha koeficijent i statistički pokazatelji

Kategorija	Cronbachov alpha koeficijent	Broj čestica	Aritmetička sredina	Standardna devijacija
ISI skala	0,793	48	-	-
IKK podskala	0,706	11	34,57	6,941

Pomoću Cronbachovog koeficijenta, kao mjere pouzdanosti tipa unutarnje konzistencije, utvrdila se pogodnost posljednje podskale ISI skale, da bi se dobivanjem unutarnje konzistencije od 0.706 potvrdila njena zadovoljavajuća konzistencija (Gliem i Gliem, 2003.), tj. zaključilo kako se podskala *Interkulturalna kompetencija* uistinu može primijeniti kao relevantan mjerni instrument za daljnju uporabu u ovom istraživanju (tablica 3).

U sklopu druge ankete, sastavljene od 25 pitanja, formulacija pitanja se svodi na interakciju u različitom vremenskom periodu u kojem bi domicilni studenti sa inozemnim studentima, iz različitih kultura, bili spremni na određenu vrstu interakcije u međunarodnoj razmjeni. Od 7. do 16. pitanja u toj anketi riječ je o mentorstvu i vođenju studenta, u vidu kolegijalnosti, pružanja smještaja u vlastitom domu te rada na projektu sa inozemnim studentom u Hrvatskoj, a s obzirom na različiti vremenski period (1-2 dana, 7-10 dana te cijeli semestar). Uz to, kao ponuđeni odgovori, navedene su kategorije zemalja Europe, regionalno podijeljene, čijim se odabirom indirektno prikazuje prihvaćanje tuđih kultura i pripadnika te kulture. U odgovorima se ispitanici očituju jesu li spremni na interakciju ili ne sa studentima iz određene europske regije.

Kategorije (regije) zemalja bile su:

- a) Rumunjska i Bugarska
- b) Poljska, Slovačka i Češka
- c) Mađarska
- d) Austrija i Njemačka
- e) Italija
- f) Belgija, Nizozemska i Danska
- g) Španjolska i Portugal
- h) Švedska, Norveška i Finska
- i) Grčka

Kako je skupina pitanja provjere spremnosti na interakciju s inozemnim studentima, s obzirom na vremenski period, obuhvaćena unutar ankete od 7. do 16. Pitanja, te se dijeli na određene skupine zemalja, bilo je potrebno grupirati odgovore u pripadajuće kategorije. Provedeno je sažimanje zbroja frekvencija od 7. do 16. pitanja.

Tablica 4. Sažimanje skupa odgovora unutar ankete

Odgovor	Kategorija
Negativan odgovor	0
1-3 potvrdne instance	1
4-9 potvrdnih instanci	2

Podjela obuhvaća 3 kategorije, koje podrazumijevaju broj instanci za potvrdne odgovore, a odnose se na birane zemlje od strane studenata. Ukoliko je ispitanik spreman surađivati sa studentima iz samo jedne skupine zemalja (od ponuđenih 9), pripada skupini 1, koja obuhvaća 1-3 izabrane skupine zemalja. Na primjer, ako je ispitanik kao svoj odgovor odabrao *Austriju i Njemačku, Španjolsku i Portugal* te još samo *Italiju*, tada su to bile samo 3 potvrdne instance i taj ispitanik pripada kategoriji „1“. No, ukoliko je ispitanik odabrao više od 3 ponuđena odgovora, na primjer države *austrija i Njemačka, Italija, Španjolska i Portugal* te *Mađarska*, tada ispitanik pripada kategoriji „2“, iz razloga toga što postoje više od 3 potvrdne instance.

6.2. Ispitanici

Svrha ovog rada je u analizi interkulturalne kompetencije mladih studenata koji su počeli sa svojim akademskim obrazovanjem. Ispitanici su bili studenti prve godine Fakulteta organizacije i informatike u Varaždinu, sa dva smjera, a to su smjer *Informacijski i poslovni sustavi* te smjer *Ekonomika poduzetništva*. Broj ispitanika bio je 159 (*N*), a predstavlja prigodan uzorak studenata upisanih na studijske smjerove prve godine Fakulteta organizacije i informatike. Demografska obilježja ispitanika prikazana su u tablici 5.

Tablica 5. prikazuje broj ispitanika prema spolu i smjeru. Dakle, 64 ispitanika muškog spola te 12 ispitanika ženskog spola pohađalo je studijski smjer *Informacijski i poslovni sustavi*, dok je 18 ispitanika muškog spola i 65 ispitanika ženskog spola pohađalo studijski smjer *Ekonomika poduzetništva*.

Tablica 5. Broj ispitanika provedenog istraživanja po smjeru i spolu

		Spol		UKUPNO
		M	Ž	
Studijski smjer	Informacijski i poslovni sustavi	64	12	76
	Ekonomika poduzetništva	18	65	83
	UKUPNO	82	77	159

U tablici 6. vidi se dob ispitanika s obzirom na spol i smjer. Dakle, raspon godina ispitanika koji su sudjelovali u istraživanju bio je 19-23 godine i svaka kategorija ima pripadajući broj ispitanika. Najviše ispitanika je u kategoriji od 19 godina, njih 106, odnosno 34 muških ispitanika i 6 ženskih ispitanika sa smjera *Informacijski i poslovni sustavi* te 13 muških i 53 ženska ispitanika sa smjera *Ekonomika poduzetništva*.

Tablica 6. Dob ispitanika provedenog istraživanja s obzirom na smjer i spol

		Dob					UKUPNO
		Spol	19	20	21	22	
Informacijski i poslovni sustavi	M	34	19	6	2	3	64
	Ž	6	4	2	0	0	12
Ekonomika poduzetništva	M	13	3	0	2	0	18
	Ž	53	9	2	1	0	65
UKUPNO		106	35	10	5	3	159

6.3. Postupak provođenja istraživanja

Postupak provođenja istraživanja bazirao se na dvije ankete koje su bile podijeljene studentima u sklopu kolegija *Poslovno komuniciranje* i *Komunikacija u organizaciji*. Kolegij *Poslovno komuniciranje* se izvodi na prvoj godini studijskog smjera *Ekonomika poduzetništva*, dok se *Komuniciranje u organizaciji* izvodi na studijskom smjeru

Informacijski i poslovni sustavi. Anketa je bila dobrovoljna i anonimna. Predviđeno vrijeme ispunjavanja obje ankete je 15 minuta. Za potrebno provođenje istraživanja zatraženo je i dobiveno odobrenje Uprave fakulteta.

6.4. Statističke povezanosti između varijabli dobivene korelacijama

Kao statističke metode obrade podataka, u radu su korišteni:

- Cronbachov alpha koeficijent
- Pearsonov koeficijent korelacija

Cronbachov alpha koeficijent korišten je kod odabira podskale za utvrđivanje IKK (ISI skala) te kod određivanja unutarnje konzistencije skale sklonosti za međunarodnu razmjenu u EU. *Pearsonov koeficijent korelacije* pokazuje koliko su određene varijable povezane. Objašnjenje intenziteta Pearsonovog koeficijenta korelacije navedeno je u tablici 7.

Tablica 7. Pearsonov koeficijent korelacije i jačina povezanosti između varijabli (Milun, 2012.)

Apsolutna vrijednost koeficijenta korelacije	Jačina povezanosti između varijabli
$ r = 1$	Potpuna korelacija
$0,8 \leq r \leq 1$	Jaka korelacija
$0,5 \leq r \leq 0,8$	Srednje jaka korelacija
$0,2 \leq r \leq 0,5$	Relativno slaba korelacija
$0 \leq r \leq 0,2$	Neznatna korelacija
$ r = 1$	Potpuna odsutnost korelacije

Pitanje interpretacije korelacije ne mora se svoditi samo na pitanje što međusobno koreliramo i kakav rezultat očekujemo, nego ono može biti i kompliciranije. Visina korelacije nije samo odraz stupnja povezanosti između dvije varijable, nego može biti i posljedica različitih drugih utjecaja, kao na primjer grupiranje rezultata (Petz, 1974., str. 153). Prema Pearsonovom koeficijentu korelacije i jačine povezanosti među varijablama (Milun, 2012.) može se utvrditi određena povezanost ili odsutnost iste u tablici 9. Potvrđuje se kako izvjesne korelacije postoje.

Skup pitanja u rasponu od rednog broja 7 do rednog broja 16 iz ankete predstavlja čestice skale za međunarodnu studentsku razmjenu u EU (SMR_EU). Ta skala je izrađena za utvrđivanje korelacije između interkulturalne kompetencije ispitanika te njihove spremnosti na interakciju s inozemnim studentima u međunarodnoj razmjeni u Europskoj uniji (tablica 9). Unutar SMR_EU skale obuhvaćeni su svi bruto rezultati, bez obzira na zemlju i odlazak/dolazak studenta. Pitanja u anketi od rednog broja 7 do 16 bila su:

- 7. Jeste li spremni inozemnom studentu (istog spola kao i vi) biti podrška prije nego će doći studirati u vašu zemlju? (u smislu da budete dostupni on-line za sva njegova pitanja)
- 8. Jeste li spremni inozemnom studentu (istog spola kao i vi) u vašem mjestu prebivališta ponuditi smještaj u vlastitom domu na 1-2 dana?
- 9. Biste li 1-2 dana bili inozemnom studentu (istog spola kao i vi) pomoćnik/voditelj po njegovom dolasku, kako bi ga upoznali sa sredinom u koju je došao?
- 10. Biste li u vašem mjestu studiranja 1-2 dana sa inozemnim studentom (istog spola kao i vi) intenzivno radili na određenom projektu kojeg morate riješiti u sklopu studija?
- 11. Biste li u svom mjestu prebivališta ponudili inozemnom studentu (istog spola kao i vi) smještaj u vlastitom domu na 7-10 dana?
- 12. Biste li bili voditelj inozemnom studentu (istog spola kao i vi) 7-10 dana te ga upoznavali sa sredinom u vašoj zemlji?
- 13. Biste li intenzivno radili u vašem mjestu studiranja sa inozemnim studentom (istog spola kao i vi) na određenom projektu 7-10 dana?
- 14. Biste li inozemnom studentu (istog spola kao i vi) ponudili smještaj i smjestili ga u mjestu svog prebivališta, vlastitom domu, za vrijeme njegovog studiranja u vašoj zemlji tijekom cijelog semestra?
- 15. Jeste li spremni sa inozemnim studentom (istog spola kao i vi) družiti se i biti mu voditelj tijekom cijelog semestra?
- 16. Jeste li spremni u svojem mjestu studiranja sa inozemnim studentom (istog spola kao i vi) raditi na projektu tijekom cijelog semestra?

Za skalu SMR_EU prikazan je Cronbachov alpha koeficijent (tablica 8) kojim se potvrđuje zadovoljavajuća unutarnja konzistencija (0,866), što skalu čini relevantnim prikazom spremnosti ispitanika na interakcije u međunarodnoj razmjeni.

Tablica 8. Cronbachov alpha koeficijent za skalu sklonosti za međunarodnu razmjenu u EU

Skala sklonosti za međunarodnu razmjenu u EU (SMR_EU)	
Cronbach's alpha koeficijent	N
,866	10

U tablici 9. vidi se da je Pearsonov koeficijent korelacije između bruto rezultata u skali međunarodne razmjene EU i skali interkulturalne kompetencije $r=0,364$, uz $p<0.01$. Pearsonov koeficijent korelacije između varijabli spremnost studenta na inozemni studijski boravak u trajanju od 2 tjedna i skale interkulturalne kompetencije bio je $r=0,100$ i nije statistički značajan.

Kod provjere korelacije između skale IKK i spremnosti odlaska u inozemstvo jedan cijeli semestar postoji statistički značajna povezanost, s pouzdanošću od 99%, dok je Pearsonov koeficijent korelacije $r=0,365$, za što bismo mogli reći da postoji povezanost između interkulturalne kompetencije studenata i njihove spremnosti odlaska na studijski boravak u inozemstvo tijekom cijelog semestra.

Kod korelacije interkulturalne kompetencije studenata (skala IKK) i njihove spremnosti boravka s domicilnim studentom zemlje u koju su došli studirati, nije utvrđeno statistički značajno postojanje povezanosti ($r=0,131$).

Kod posljednje varijable, turističko putovanje, utvrđena je statistički značajna korelacija s razinom interkulturalne kompetencije $r=0,221$.

Tablica 9. Korelacije između IKK skale i skupine pitanja o međunarodnoj razmjeni

		Skala IKK	SMR_EU
Skala IKK	Pearson Correlation	1	,364 ^{**}
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	159	159
SMR_EU	Pearson Correlation	,364 ^{**}	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	159	159
17. IP 2 tjedna	Pearson Correlation	,100	,171 [*]
	Sig. (2-tailed)	,211	,031
	N	159	159
18. U inozemstvo cijeli semestar	Pearson Correlation	,365 ^{**}	,250 ^{**}
	Sig. (2-tailed)	,000	,001
	N	159	159
20. „Cimer“ s domicilnim studentom	Pearson Correlation	,131	,248 ^{**}
	Sig. (2-tailed)	,099	,002
	N	159	159
4. Turističko putovanje	Pearson Correlation	,221 ^{**}	-,008
	Sig. (2-tailed)	,005	,923
	N	159	159

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed)

Izračunom korelacija utvrđene su i statistički značajne korelacije između skale sklonosti za međunarodnu razmjenu (SMR_EU) te sljedećih varijabli (18. studijski inozemni boravak cijeli semestar, 20. „cimer“ s domicilnim studentom):

- korelacija od $r=0,250$, uz $p<0,01$ utvrđena je za SMR_EU i spremnost studenta na studijski inozemni boravak tijekom cijelog semestra
- korelacija od $r=0,248$, uz $p<0,01$ utvrđena je za SRM_EU i spremnost studenta da bude „cimer“ s domicilnim studentom zemlje u koju je došao na studijski boravak

Također se može zaključiti da je sklonost interakciji sa studentima u međunarodnoj razmjeni, mjerena skalom SMR_EU, u pozitivnoj korelaciji s pitanjima o studijskom inozemnom boravku tijekom cijelog semestra te boravku s domicilnim studentom zemlje u koju student odlazi.

6.5. Nalazi hipoteza

Prikazom korelacija između pojedinih varijabli (tablica 9.), mogu se prikazati rezultati i provjere postavljenih hipoteza.

H1: Interkulturalna kompetencija studenata statistički je značajno pozitivno povezana sa spremnošću na interakciju s inozemnim studentima u međunarodnoj razmjeni.

Interakcija s inozemnim studentima u međunarodnoj razmjeni (u EU) prikazana je pomoću skale za međunarodnu razmjenu. U tablici 9. vidi se postojanje pozitivne korelacije s razinom interkulturalne kompetencije ispitanika (0,364), čime se potvrđuje ova hipoteza. Dakle, temeljem podataka iz tablice 9., **H1 se prihvaća.**

H2: Interkulturalna kompetencija studenata statistički je značajno pozitivno povezana sa spremnošću studenata na studijski boravak u trajanju od 2 tjedna (intenzivni program-IP).

Iz tablice 9. vidi se da nije statistički značajan Pearsonov koeficijent korelacije (0,100) između interkulturalne kompetencije ispitanike te spremnosti inozemnog studijskog boravka u trajanju od 2 tjedna (intenzivan program). Prema tablici 7., zaključuje se kako ova korelacija nije statistički značajna. Zbog toga se **H2 ne prihvaća.**

H3: Interkulturalna kompetencija statistički je značajno pozitivno povezana sa spremnošću studenata na studijski boravak u inozemstvu tijekom cijelog semestra.

U ovoj hipotezi istražuje se povezanost interkulturalne kompetencije studenata u odnosu na njihovu spremnost na studijski inozemni boravak tijekom cijelog semestra. U tablici 9. Pearsonov koeficijent korelacije za spomenute varijable je 0,365, uz pouzdanost od 99%. Prema tome, **H3 se prihvaća.**

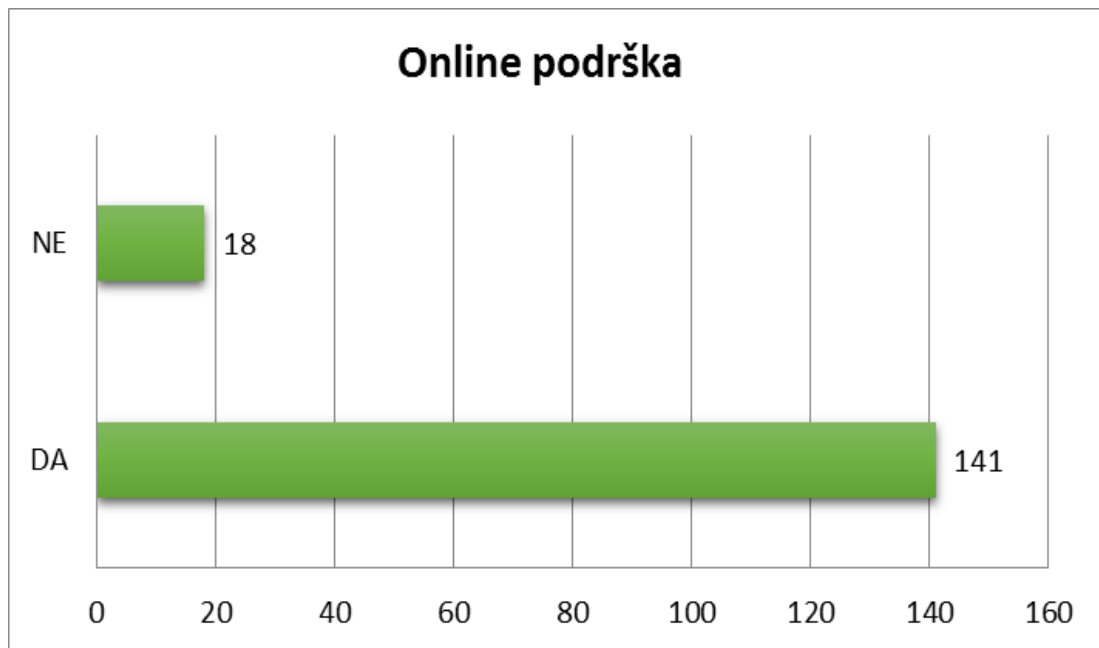
H4: Studenti koji su imali turistička putovanja u inozemstvo, interkulturalno su kompetentniji u odnosu na studente koji nisu putovali izvan Hrvatske.

Ispitanici su unutar druge ankete imali pitanje „*Jeste li imali turističko putovanje u inozemstvo?*“. Kad se to pitanje i pripadajući odgovori promatraju kao jedna varijabla, a interkulturalna kompetencija studenata kao druga varijabla, dolazi se do sljedećih rezultata. Pearsonov koeficijent korelacije (tablica 9.) između dvije navedene varijable je *0,221*, uz pripadajuću značajnost $p < 0.01$. Iz tog razloga se zaključuje da se **H4 prihvaća**.

6.6. Analiza spremnosti na interakciju s inozemnim studentima

Kroz sljedeće grafičke prikaze objasniti će se spremnost ispitanika na interakciju s inozemnim studentima u međunarodnoj razmjeni (u EU) kroz različite kategorije pitanja. Radi se o spremnosti ispitanika na interakciju sa inozemnim studentima, u smislu da su spremni ponuditi smještaj i biti voditelj inozemnom studentu istog spola te raditi sa inozemnim studentom istog spola na zajedničkom projektu u sklopu fakulteta, i to u različitim vremenski periodima (1-2 dana, 7-10 dana, cijeli semestar).

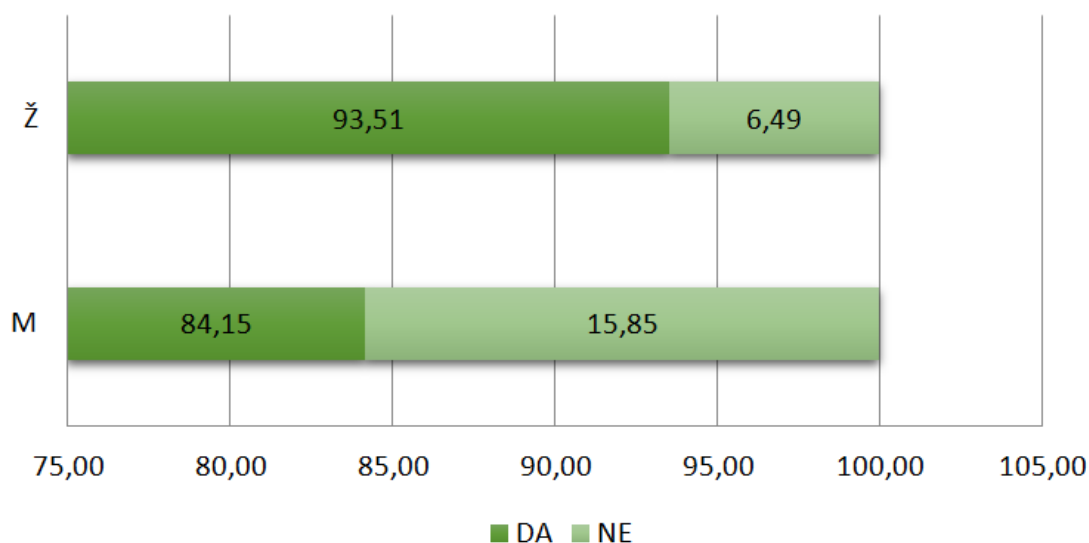
Grafikon 1. prikazuje da su ispitanici spremni pružiti on-line podršku inozemnim studentima prije njihovog dolaska na studijski boravak u našu zemlju. Iz tog grafikona je vidljivo kako je 141 pozitivan odgovor, a samo 18 njih je negativno odgovorilo na ovo pitanje. Iz navedenog možemo zaključiti da su studenti većinom spremni pružiti on-line podršku inozemnim studentima.

Grafikon 1. Spremnost na on-line podršku inozemnom studentu

U grafikonu 2. prikazani su odgovori za on-line podršku inozemnim studentima s obzirom na spol ispitanika. Podaci su prikazani *u postocima* pa se zaključuje kako su i ispitanici muškog (84,15%) i ispitanici ženskog spola (93,51%) spremni pružiti on-line podršku inozemnim studentima, iako je vidljivo da je udio ispitanika ženskog spola u potvrdnom odgovoru veći.

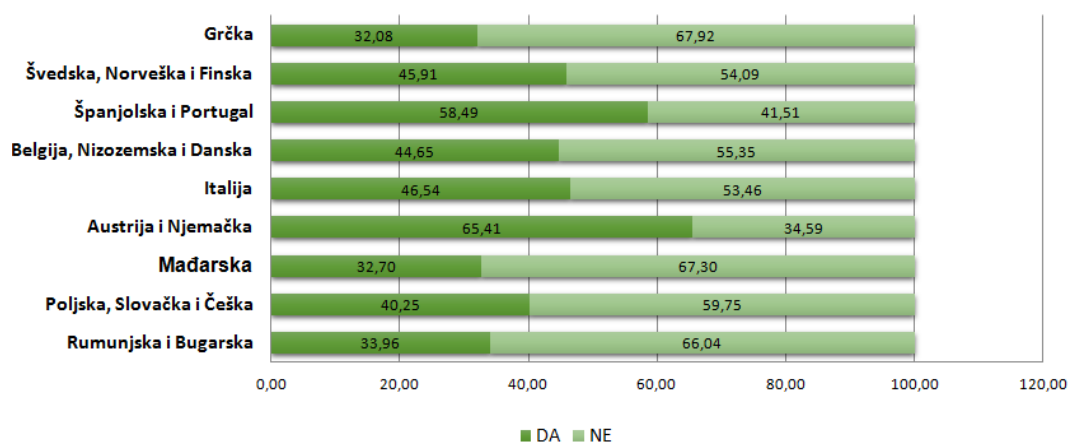
Online podrška s obzirom na spol ispitanika

Grafikon 2. Spremnost na on-line podršku inozemnom studentu s obzirom na spol ispitanika

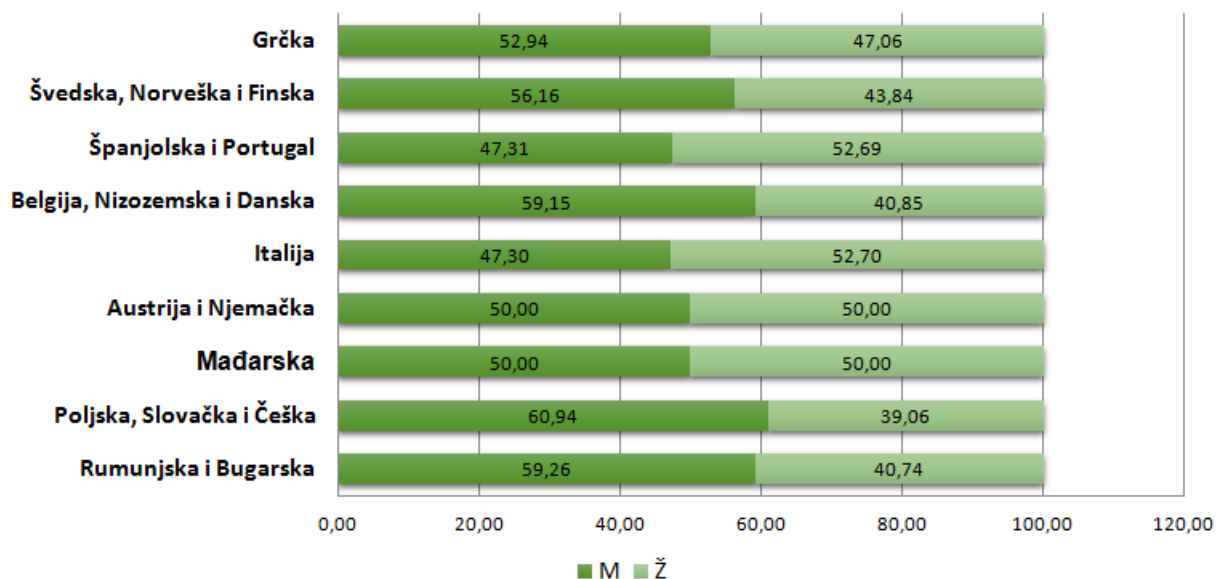
Iz grafikona 3. i 4. vidljivo je kojim bi studentima, odnosno iz kojih zemalja ispitanici bili on-line podrška. Kod grafikona 3., zemlje za koje su u vezi studentske razmjene najčešće davani odgovori su države *Austrija i Njemačka* te *Španjolska i Portugal*. S druge strane, kao najmanje birane zemlje (najmanji postotak potvrdnih odgovora) ističu se *Rumunjska i Bugarska, Mađarska* te *Grčka*. Kod grafikona 4. primjećuje se kako su studenti muškog spola spremniji biti on-line podrška studentima iz slavenskih zemalja, odnosno *Rumunjske i Bugarske, Poljske, Slovačke i Češke* te studentima iz nordijskih zemalja, tj. *Švedske, Norveške i Finske*.

On-line podrška

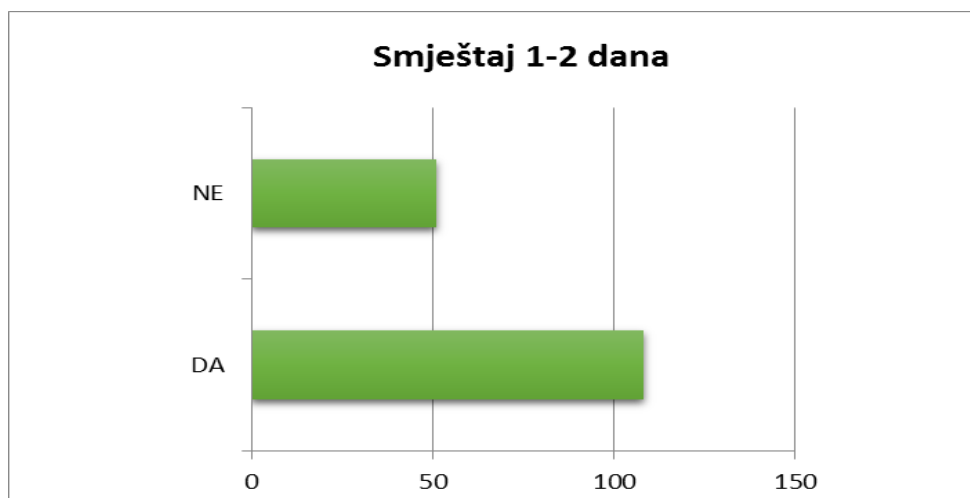
Grafikon 3. Spremnost na on-line podršku inozemnom studentu iz određenih zemalja

On-line podrška - pozitivni odgovori s obzirom na spol ispitanika

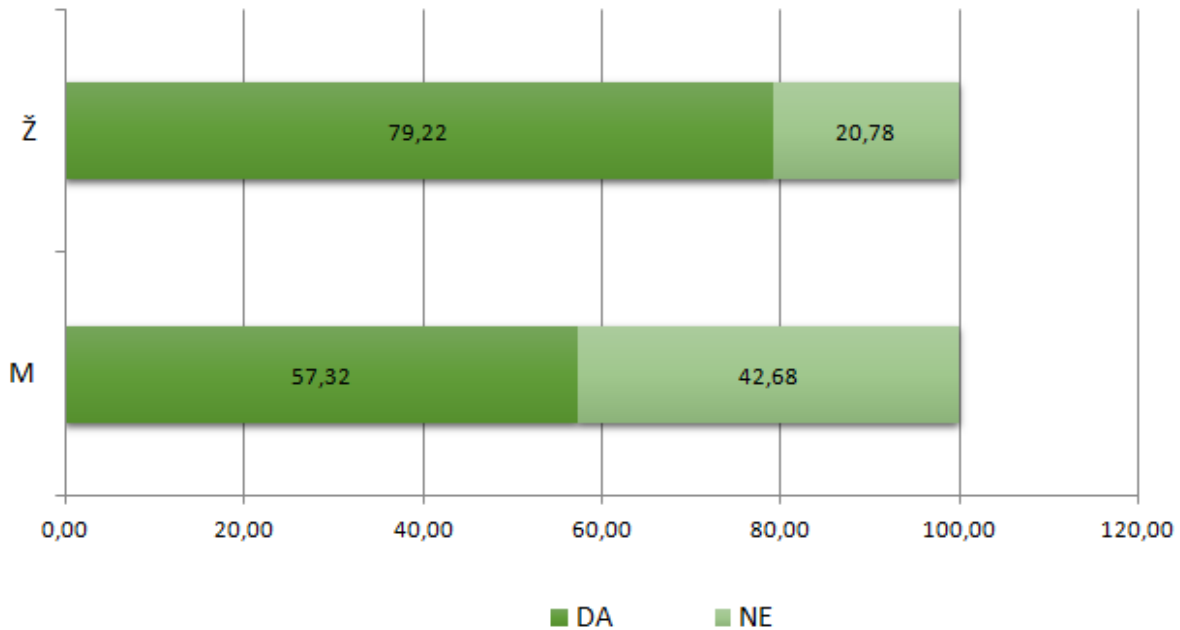
Grafikon 4. Spremnost na on-line podršku inozemnom studentu iz određene zemlje s obzirom na spol ispitanika

Prema grafikonima 5. i 6. prikazana je spremnost ispitanika da ponude smještaj inozemnom studentu istog spola na 1-2 dana te se zaključuje kako su ispitanici većinom pokazali spremnost da ponude smještaj inozemnom studentu. Kad se pogleda podjela prema spolu, vidi se da su ispitanici ženskog spola (79,22%) istaknuli veću spremnost za smještaj inozemnih studenata istog spola na vremenski period od 1-2 dana.

Grafikon 5. Spremnost ponude smještaja 1-2 dana inozemnom studentu

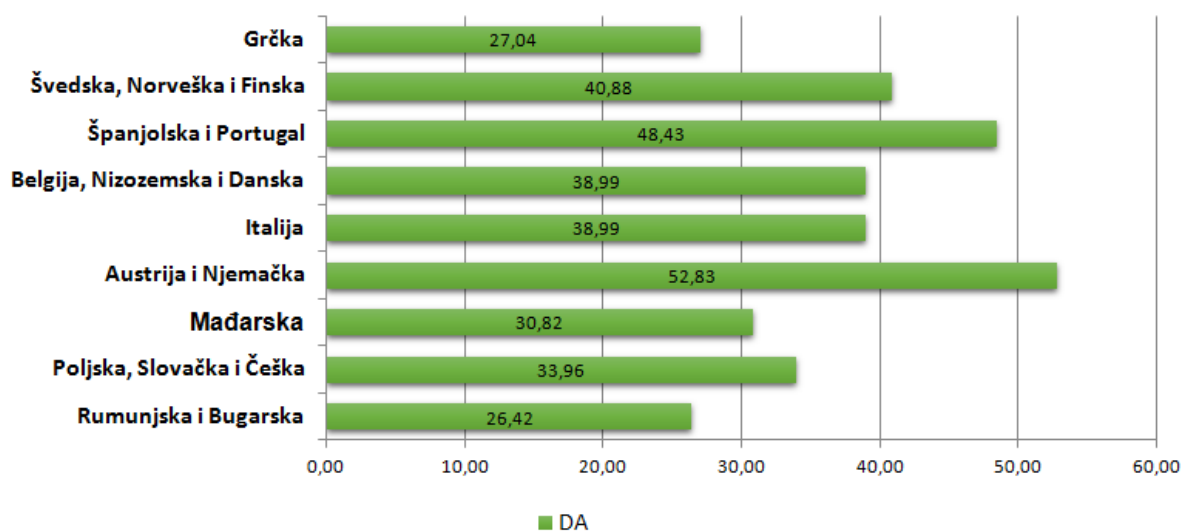
Smještaj 1-2 dana s obzirom na spol ispitanika

Grafikon 6. Spremnost ponude smještaja 1-2 dana inozemnom studentu s obzirom na spol ispitanika

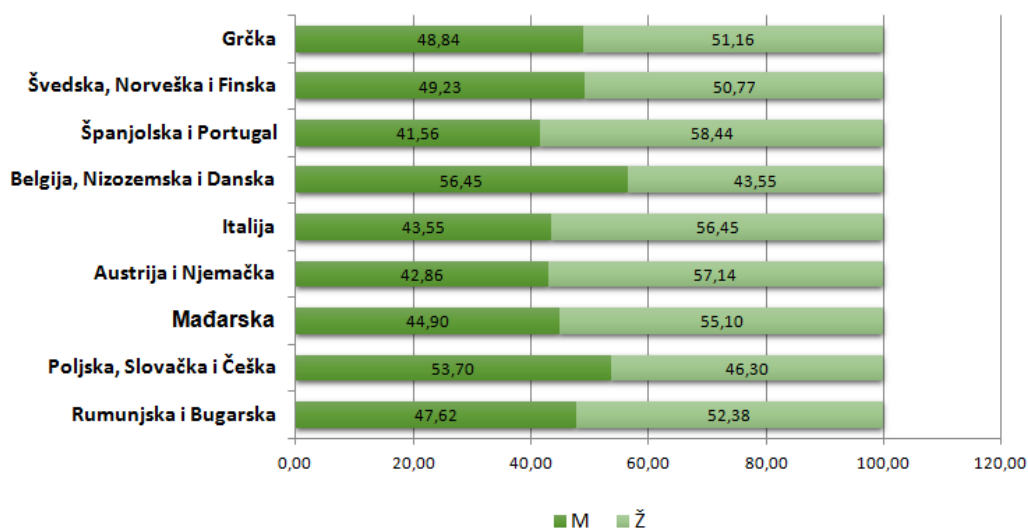
Pregledom podataka kojim studentima su ispitanici spremni ponuditi smještaj na vremenski period 1-2 dana, donosi se zaključak kako su to studenti iz zemalja *Austrija i Njemačka, Španjolska i Portugal* te *Švedska, Norveška i Finska*, što je prikazano na grafikonu 7. Kad se promatra prema spolu ispitanika, što je prikazano na grafikonu 8., donose se zaključci kako postoje relativno velike razlike između odgovora ispitanika muškog i ženskog spola za spomenute zemlje, odnosno da su ispitanici ženskog spola skloniji pružanju smještaja inozemnim studentima iz *Austrije i Njemačke, Španjolske i Portugala* te *Švedske, Norveške i Finske*. Drugim riječima, vidljivo je kako je 57,14% ispitanika ženskog spola biralo upravo te zemlje, dok je postotak ispitanika muškog spola manji, a iznosi 42,86%.

Smještaj 1-2 dana

Grafikon 7. Spremnost ponude smještaja 1-2 dana inozemnom studentu iz određene zemlje

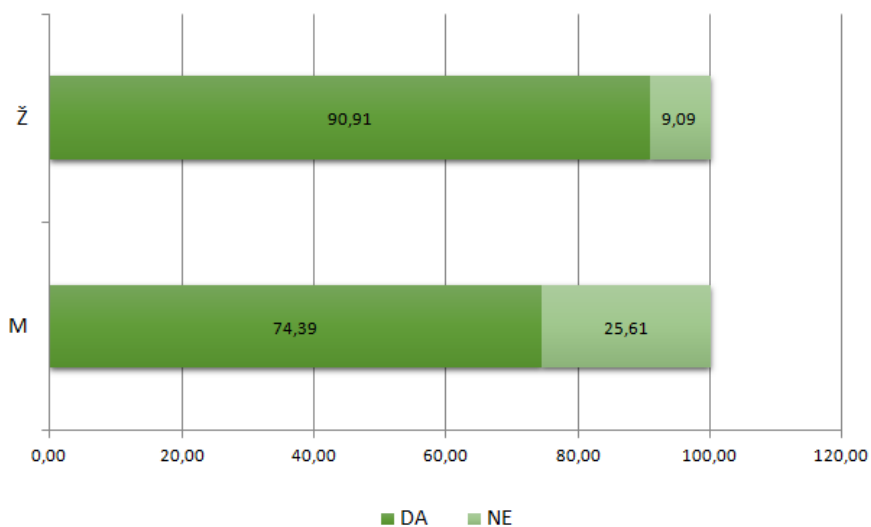
Smještaj 1-2 dana - pozitivni odgovori s obzirom na spol ispitanika

Grafikon 8. Spremnost ponude smještaja 1-2 dana inozemnom studentu iz određene zemlje s obzirom na spol ispitanika

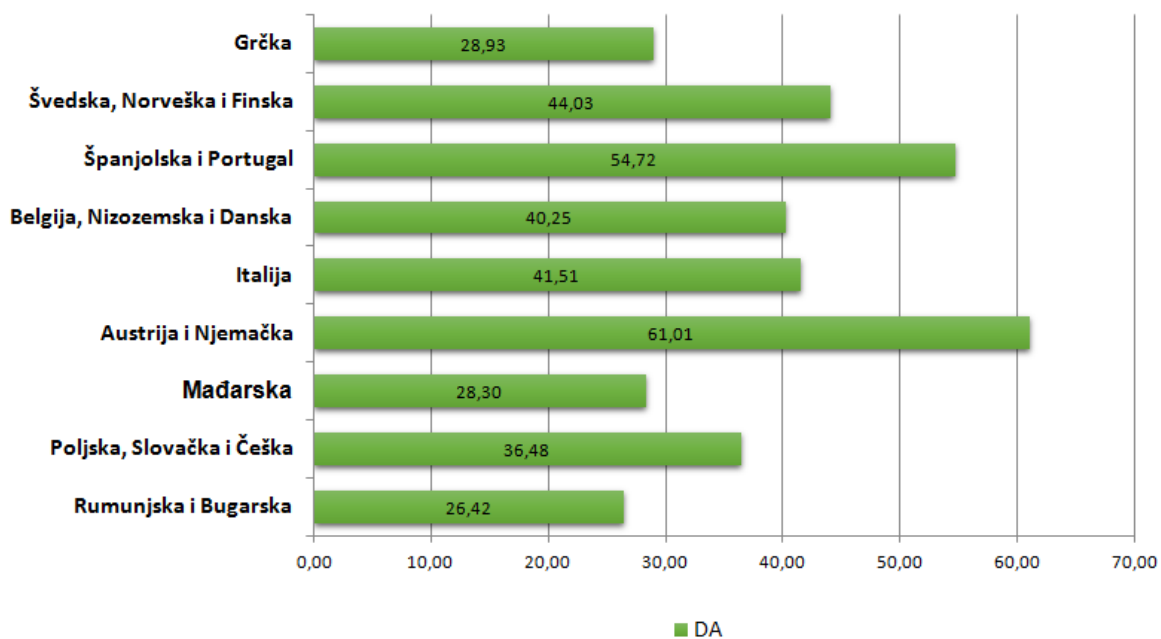
Grafikoni 9. i 10. prikazuju spremnost ispitanika da budu voditelji stranim studentima u Republici Hrvatskoj na vremenski period 1-2 dana te se utvrđuje iznimna spremnost i ispitanika muškog (74,39%) i ženskog (90,91%) spola. Kad se promatraju zemlje koje su ispitanici odabrali, posebno se ističu *Austrija i Njemačka*, 61,01% te *Španjolska i Portugal*, 54,72%.

Voditelj 1-2 dana s obzirom na spol ispitanika

Grafikon 9. Spremnost biti voditelj 1-2 dana s obzirom na spol

Voditelj 1-2 dana

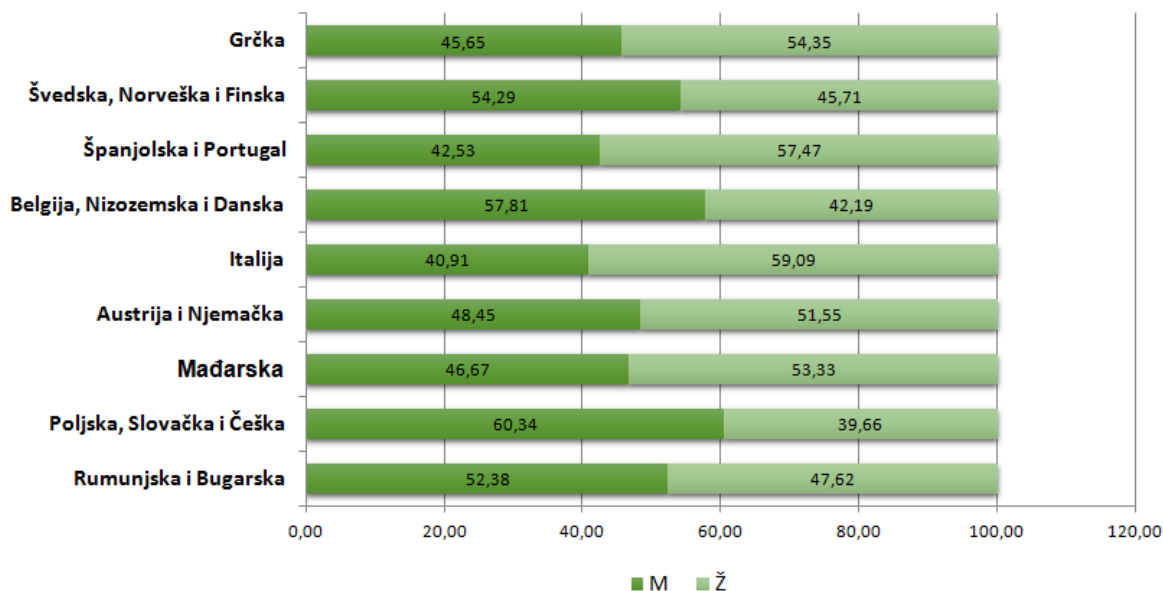
Grafikon 10. Spremnost biti voditelj 1-2 dana inozemnom studentu iz određene zemlje

U grafikonu 11. prikazani su potvrdni odgovori za voditelja inozemnom studentu u Hrvatskoj na vremenski period 1-2 dana, s obzirom na spol ispitanika te su doneseni zaključci kako postoje velika razlike između odgovora ispitanika muškog i ispitanika ženskog spola. Odnosno, ispitanici muškog spola zauzimaju nešto veći udio potvrdnih odgovora za zemlje *Poljsku, Slovačku i Češku (60,34%)* te *Belgiju, Nizozemsku i Dansku (57,81%)*, dok ispitanici

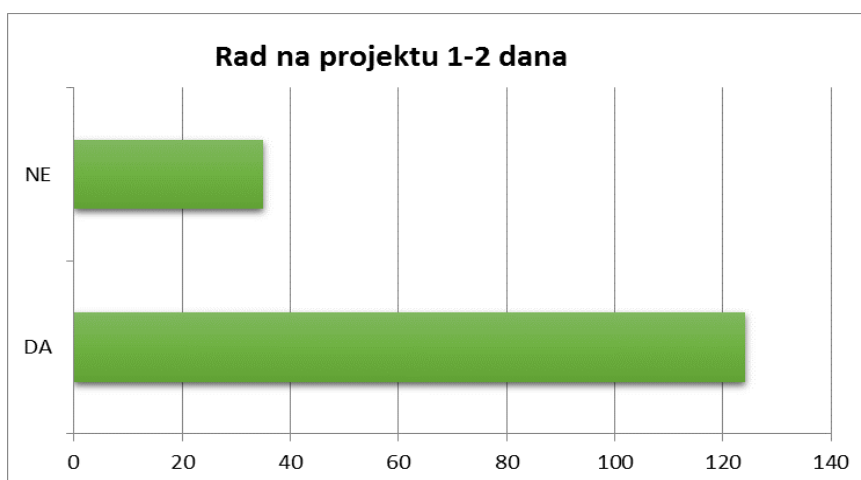
ženskog spola imaju veće udjele potvrdnih odgovora za zemlje *Španjolska i Portugal* (57,47%) te *Italija* (59,09%).

Voditelj 1-2 dana - pozitivni odgovori s obzirom na spol ispitanika

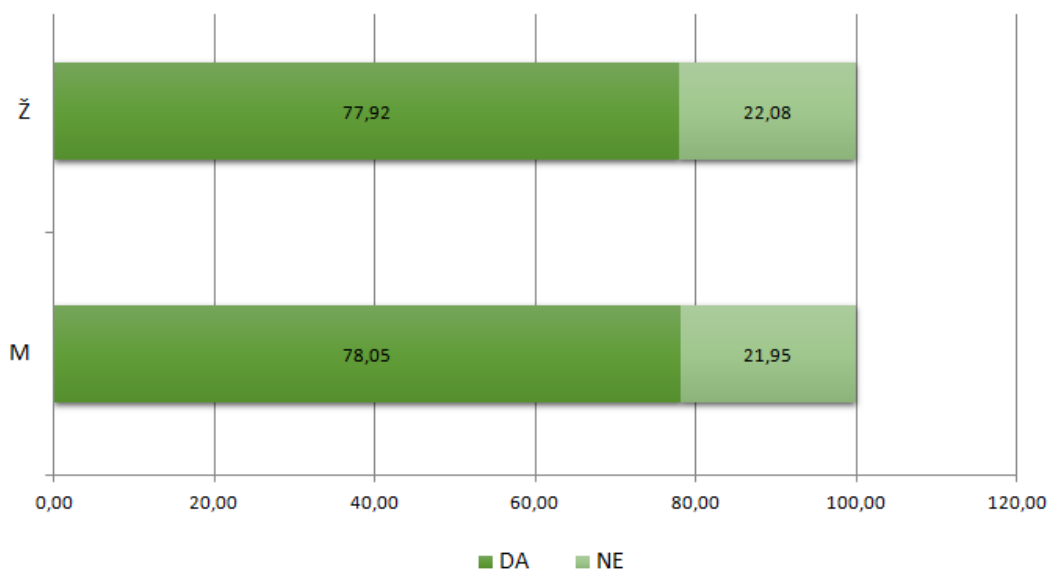
Grafikon 11. Spremnost biti voditelj inozemnom studentu iz određene zemlje 1-2 dana s obzirom na spol ispitanika

Grafikonima 12. i 13. prikazuje se kako su ispitanici muškog spola s 78,05% i ispitanici ženskog spola s 77,92% pokazali spremnost za rad s inozemnim studentima na određenom projektu u sklopu fakulteta te se zaključuje kako prikazuju želju za afirmacijom u radu s inozemnim studentima.

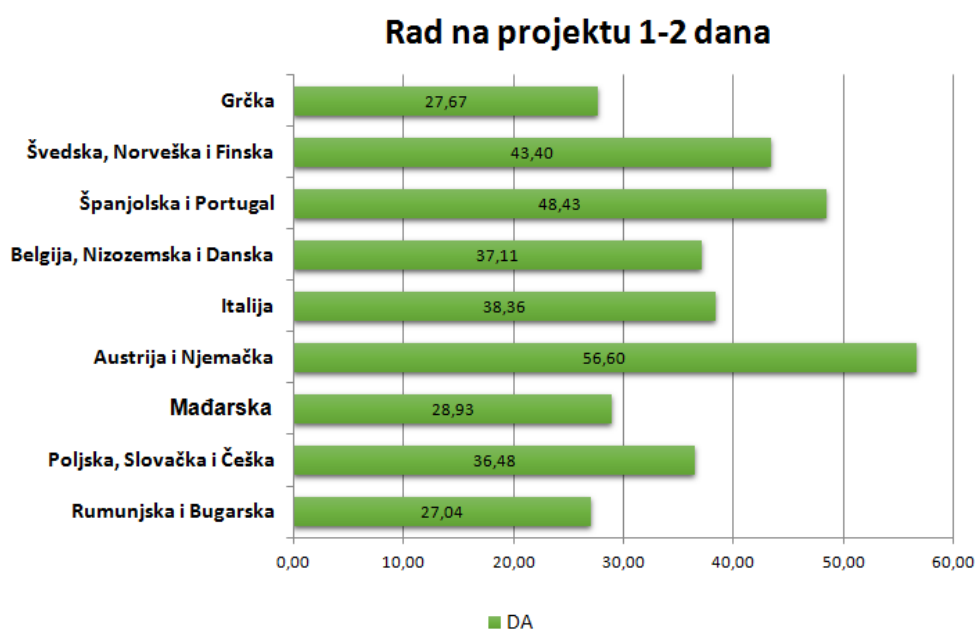
Grafikon 12. Spremnost na rad na projektu 1-2 dana s inozemnim studentom

Rad na projektu 1-2 dana s obzirom na spol ispitanika

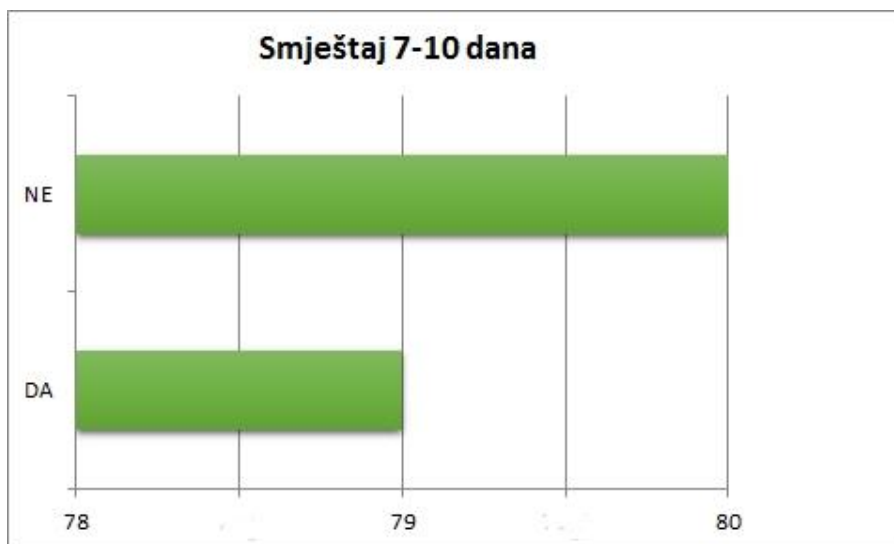
Grafikon 13. Spremnost na rad na projektu 1-2 dana s inozemnim studentom s obzirom na spol ispitanika

Iz podataka u grafikonu 14. vidljive su najzastupljenije zemlje za koje su ispitanici spremni raditi na projektu sa studentima iz tih zemalja, a to su zemlje *Austrija i Njemačka* (56,60%), *Španjolska i Portugal* (48,43%) te *Švedska, Norveška i Finska* (43,40%).

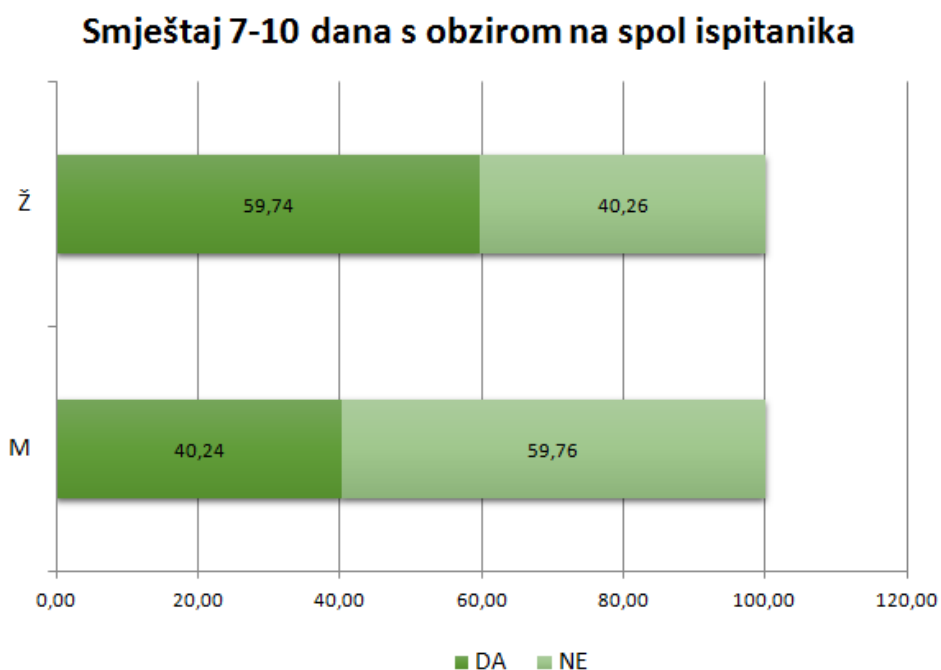

Grafikon 14. Spremnost na rad na projektu 1-2 dana s inozemnim studentom iz određene zemlje

Iz grafikona 15. i 16. vidljivo je da ispitanici nisu spremni ponuditi smještaj inozemnim studentima istog spola na vremenski period 7-10 dana. Kod ispitanika ženskog spola (59,74%), izraženiji je pozitivan odgovor, u odnosu na ispitanike muškog spola (40,24%).

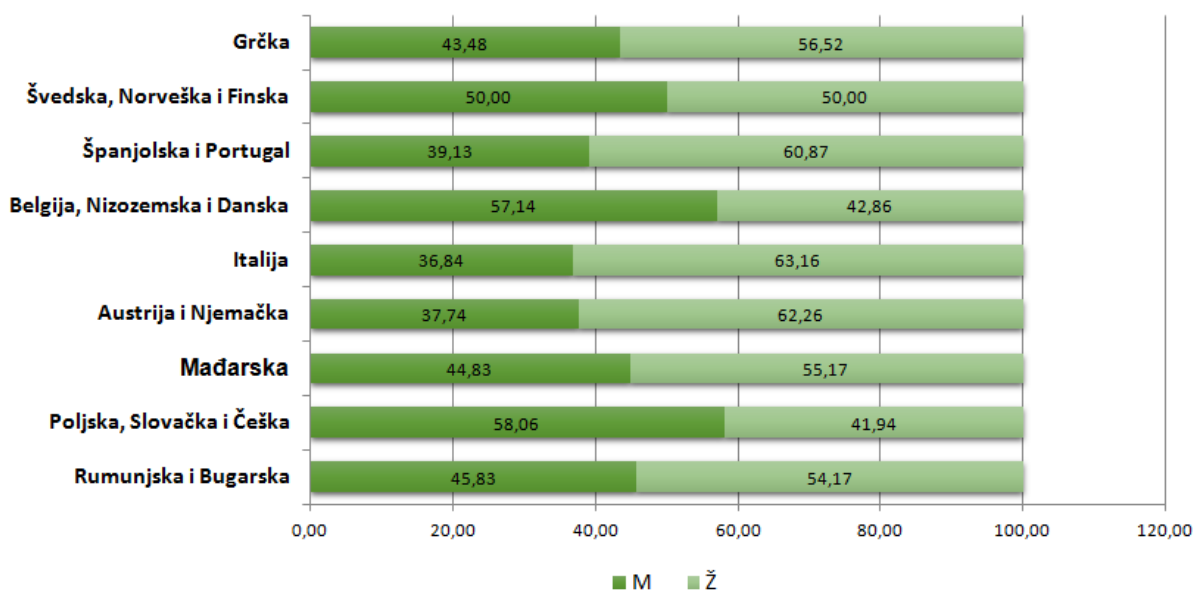
Grafikon 15. Spremnost ponude smještaja inozemnom studentu 7-10 dana

Grafikon 16. Spremnost ponude smještaja inozemnom studentu 7-10 dana s obzirom na spol ispitanika

Prikazom pozitivnih odgovora za smještaj stranom studentu na 7-10 dana, s obzirom na spol ispitanika, prikazano je kako postoje relativna odstupanja u odgovorima ispitanika muškog i ženskog spola za pojedine zemlje. Naime, na grafikonu 17. vidljivo je da su odgovori ispitanika ženskog spola zastupljeniji za zemlje *Austriju i Njemačku (62,26%)*, *Italiju (63,16%)* te *Španjolsku i Portugal (60,87%)*. Može se istaknuti činjenica kako su upravo te zemlje izabrane iz turističkih motiva.

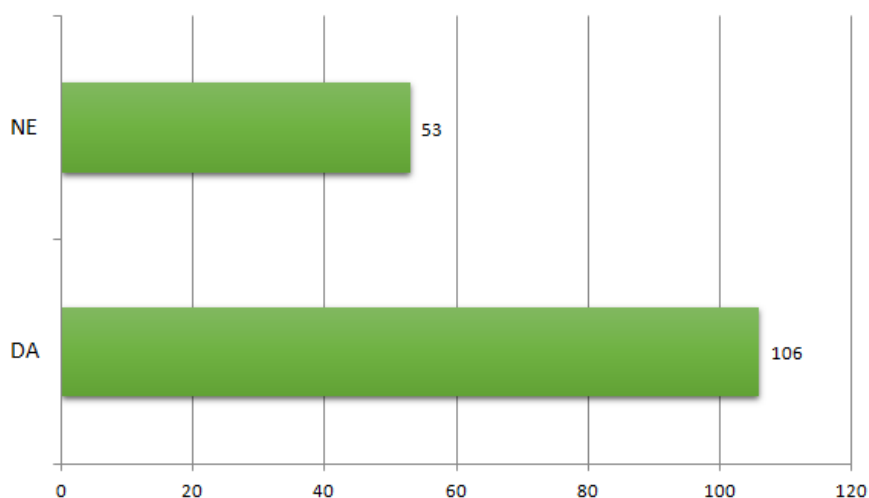
Smještaj 7-10 dana - pozitivni odgovori s obzirom na spol ispitanika

Grafikon 17. Spremnost ponude smještaja inozemnom studentu iz određene zemlje 7-10 dana s obzirom na spol ispitanika

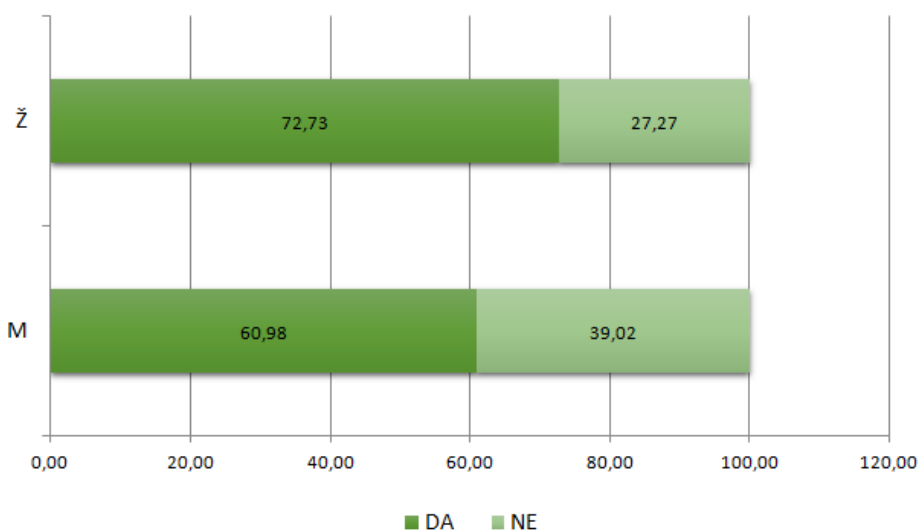
Promatrajući grafikone 18. i 19., vidljivo je kako su ispitanici pokazali spremnost da budu voditelj inozemnom studentu u Hrvatskoj u vremenskom periodu 7-10 dana, u čemu veći udio zauzimaju ispitanici ženskog spola (72,73%).

Voditelj 7-10 dana

Grafikon 18. Spremnost biti voditelj inozemnom studentu 7-10 dana

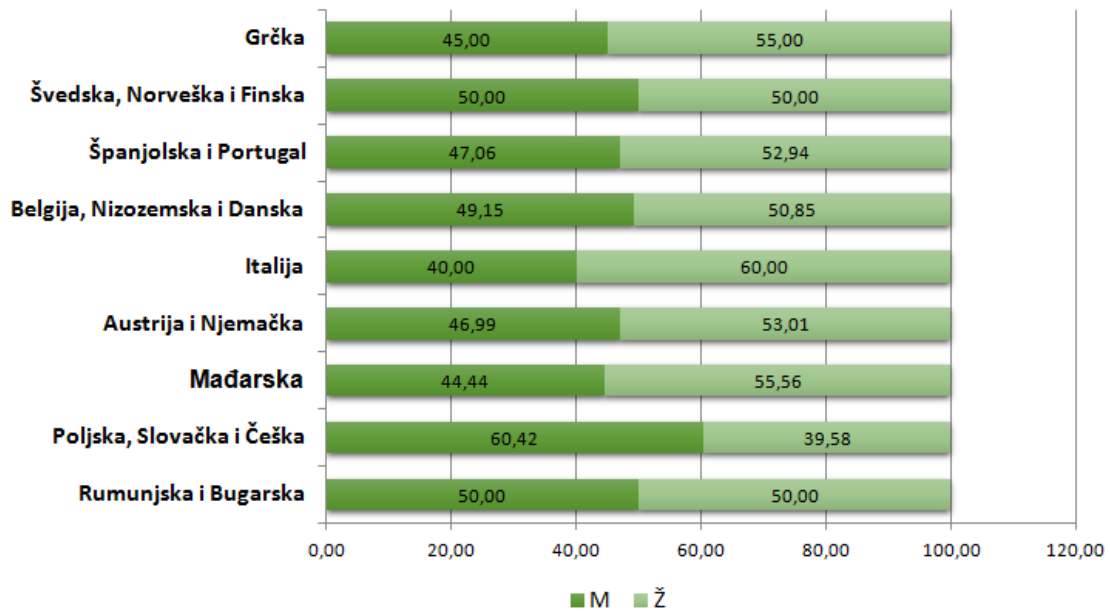
Voditelj 7-10 dana s obzirom na spol ispitanika

Grafikon 19. Spremnost biti voditelj inozemnom studentu 7-10 dana s obzirom na spol ispitanika

Kad se uzmu u obzir pozitivni odgovori te spol ispitanika, utvrđuje se kako se, što je vidljivo i na grafikonu 20., razlikuju s relevantnom razlikom odgovori kod zemalja *Poljska, Slovačka i Češka*, odnosno da ispitanici muškog spola ima veći udio odgovora za navedene zemlje (60,42%).

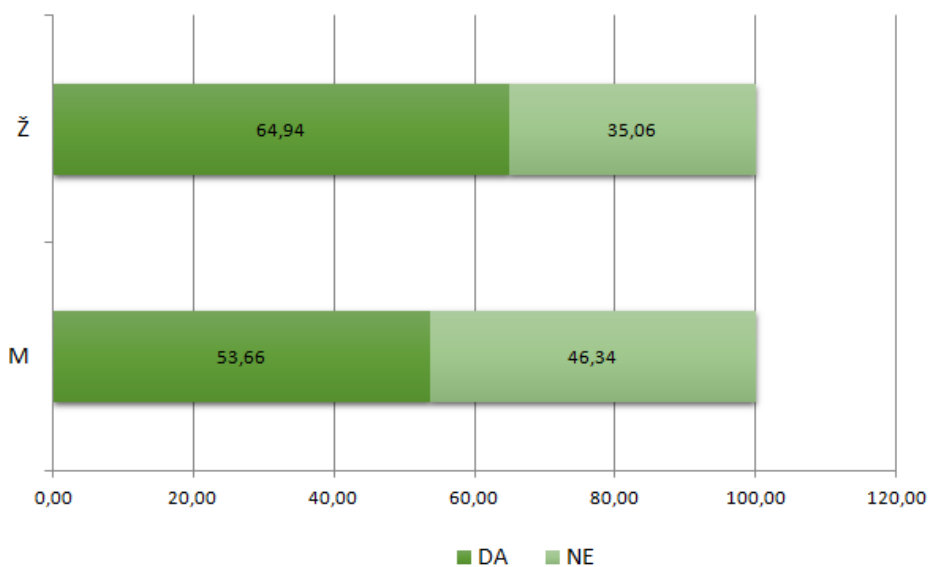
Voditelj 7-10 dana - pozitivni odgovori s obzirom na spol ispitanika

Grafikon 20. Spremnost biti voditelj inozemnom studentu iz određene zemlje 7-10 dana

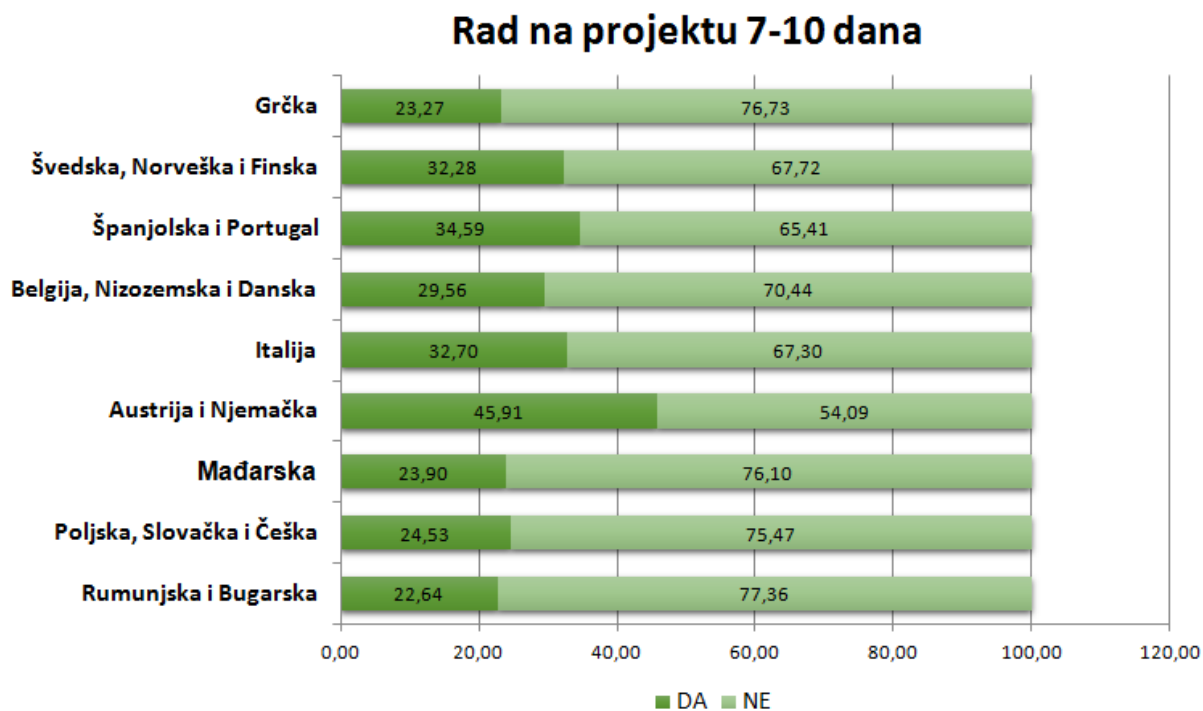
Iz grafikona 21. vidljivo je kako su ispitanici pokazali spremnost za suradnju i interakciju s inozemnim studentima u području zajedničkog rada na određenom projektu, u vidu razvoja vlastite afirmacije. Naime, vidljivo je da su ispitanici ženskog spola zauzeli 64,94%, dok su ispitanici muškog spola zauzeli 53,66% potvrdnih odgovora

Rad na projektu 7-10 dana s obzirom na spol ispitanika

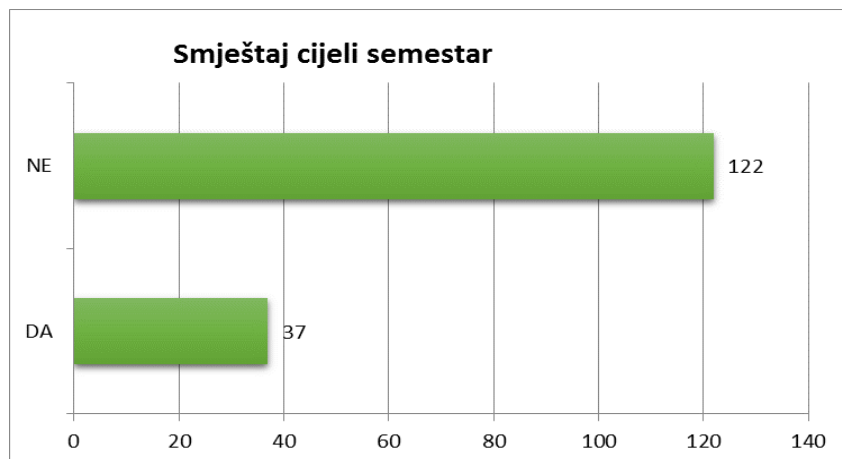
Grafikon 21. Spremnost na rad na projektu s inozemnim studentom 7-10 dana s obzirom na spol ispitanika

Što se tiče rada na projektu u vremenskom periodu 7-10 dana za inozemne studente iz određenih zemalja, može se napomenuti kako i u ovom grafikonu 22. do izražaja dolaze zemlje *Austrija i Njemačka (45,91%)*. Stoga se zaključuje kako su ispitanici spremni raditi najviše sa studentima upravo iz zemalja srednje Europe.

Grafikon 22. Spremnost na rad na projektu s inozemnim studentom iz pojedine zemlje 7-10 dana

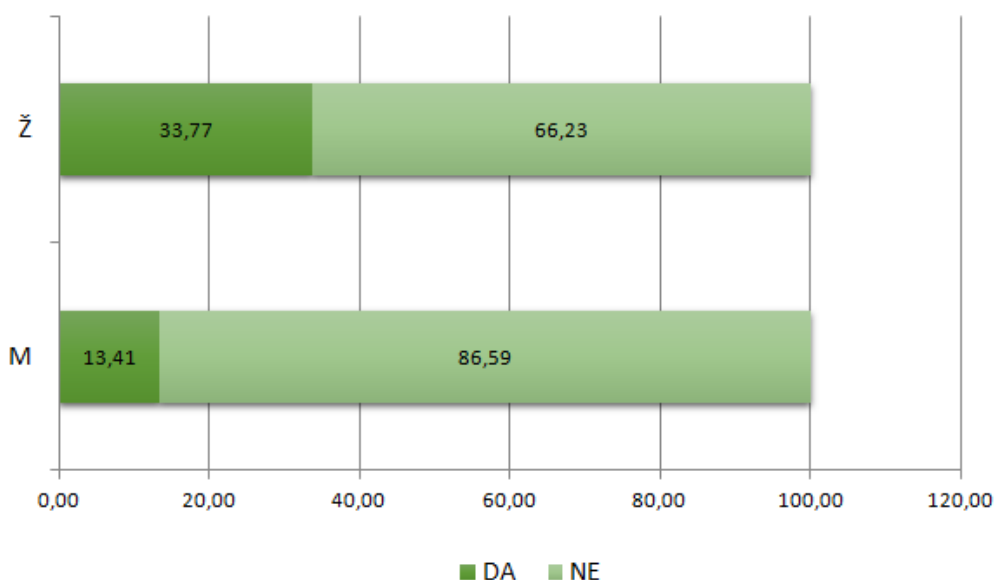
Iz grafikona 23. vidljivo je koliko su ispitanici spremni inozemnim studentima ponuditi smještaj u vlastitom domu u vremenskom periodu od jednog cijelog semestra. Rezultati pokazuju da 122 ispitanika nije spremno ponuditi smještaj inozemnim studentima, dok je njih samo 37 spremno ponuditi smještaj inozemnim studentima jedan cijeli semestar. Također, uočena je tendencija negativnih odgovora kad se povećava vremenski period. Ispitanici su većinom negativno odgovarali na pitanja koja se odnose na vremenski period od cijelog semestra, što je vidljivo i na priloženom grafikonu.

Grafikon 23. Spremnost ponude smještaja inozemnom studentu tijekom cijelog semestra

Na grafikonu 24. vidljiva je spremnost ispitanika da ponude smještaj inozemnim studentima tijekom cijelog semestra. Rezultati na grafikonu prikazani su u postocima. Međutim, vidljivo je da je spremnost ispitanika na pružanje smještaja u vlastitom domu niska, no vidljivo je da su ispitanici ženskog spola spremniji ponuditi smještaj inozemnim studentima u vlastitom domu (33,77%), dok su ispitanici muškog spola nešto manje spremni ponuditi smještaj inozemnim studentima u vlastitom domu (13,41%).

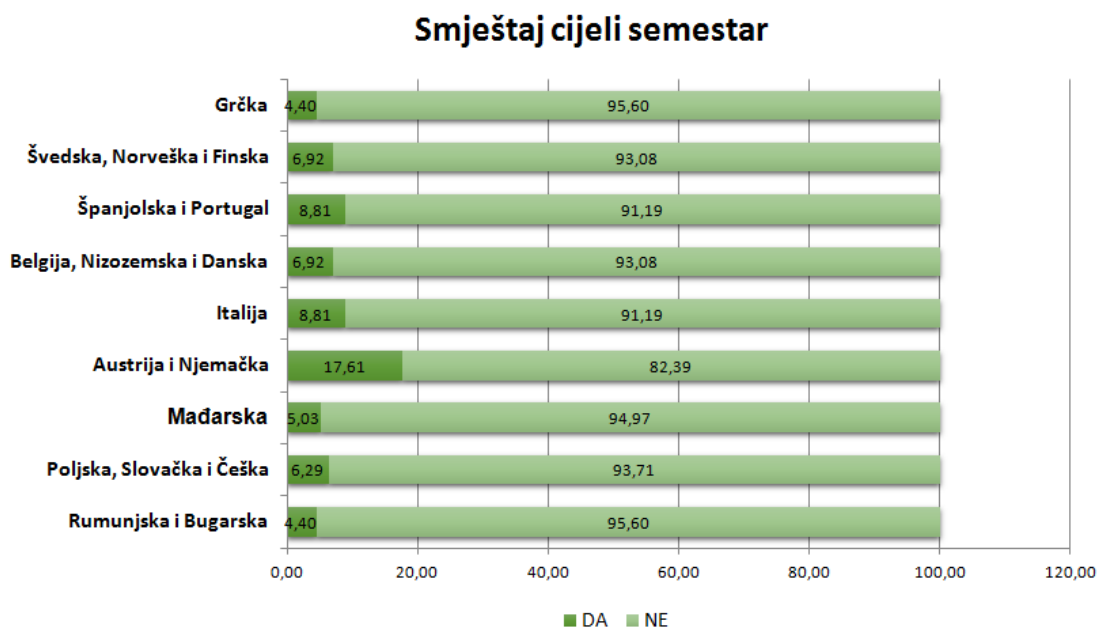
Smještaj cijeli semestar s obzirom na spol ispitanika

Grafikon 24. Spremnost ponude smještaja inozemnom studentu tijekom cijelog semestra s obzirom na spol ispitanika

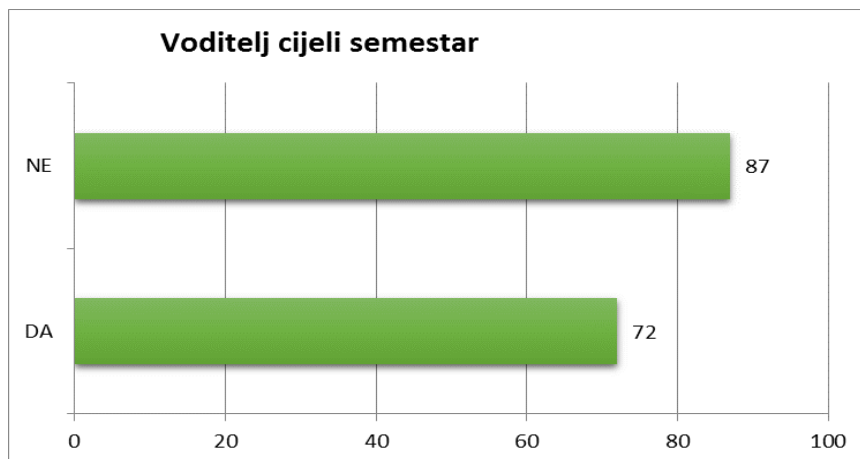

Na grafikonu 25. nalaze se podaci vezani uz spremnost ispitanika (u postocima) da ponude smještaj inozemnim studentima cijeli semestar s obzirom na zemlju iz koje inozemni studenti dolaze. Vidljivo je da su sve zemlje jednako nezastupljene, a na to utječe i već spomenuti duži vremenski period (cijeli semestar). Ipak, najviše se ističu zemlje *Austrija i Njemačka* (17,61%).

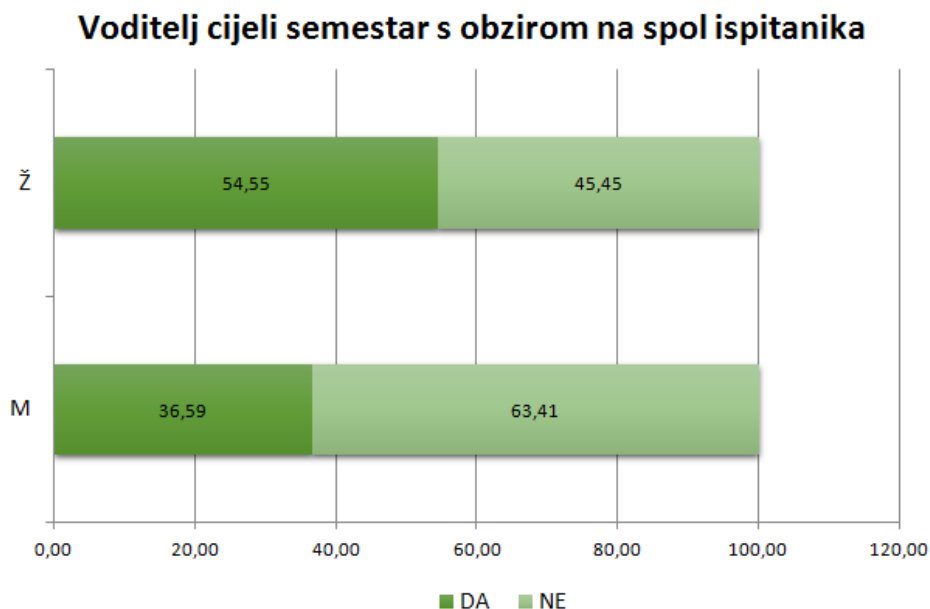
Grafikon 25. Spremnost ponude smještaja inozemnom studentu iz određene zemlje tijekom cijelog semestra

Grafikon 26. prikazuje spremnost ispitanika da budu voditelj inozemnom studentu cijeli semestar u Hrvatskoj. Na grafikonu je vidljivo da više ispitanika nije spremno biti voditelj inozemnom studentu cijeli semestar nego što ih je spremno. Njih čak 87 nije spremno biti voditelj, dok su 72 ispitanika spremna biti voditelj inozemnom studentu cijeli semestar. Ovdje je vidljivo da se i dalje nastavlja tendencija negativnih odgovora kad je vremenski period duži od 10 dana.

Grafikon 26. Spremnost biti voditelj inozemnom studentu tijekom cijelog semestra

Grafikon 27. prikazuje spremnost ispitanika na vodstvo inozemnim studentima cijeli semestar s obzirom na spol, a rezultati su prikazani u postocima. Vidljivo je da su ispitanici ženskog spola spremniji biti voditelj inozemnim studentima (54,55%) nego što su to ispitanici muškog spola (36,59%).

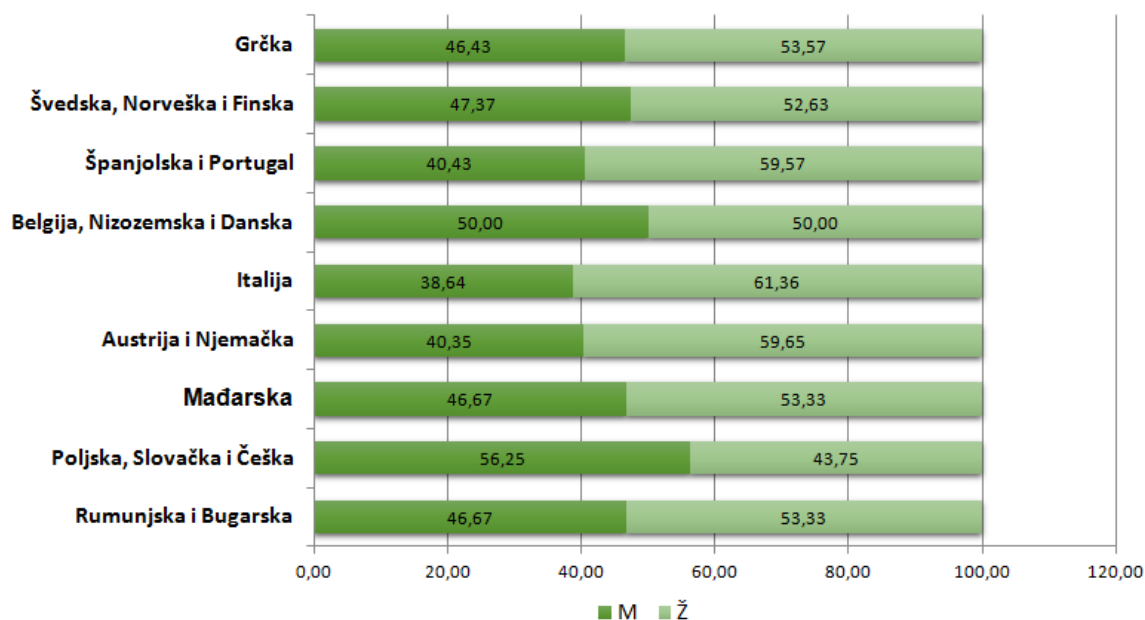

Grafikon 27. Spremnost biti voditelj inozemnom studentu tijekom cijelog semestra s obzirom na spol ispitanika

Grafikon 28. prikazuje spremnost ispitanika s obzirom na spol da budu voditelj inozemnim studentima u Hrvatskoj. Vidljivo je da su ispitanici muškog spola spremniji na

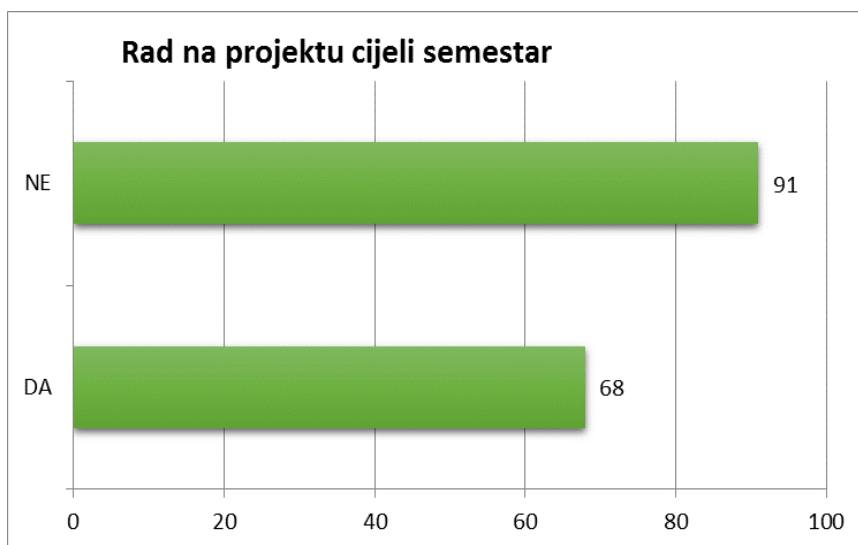
suradnju sa studentima iz slavenskih zemalja, dok su ispitanici ženskog spola spremniji na suradnju sa studentima iz svih zemalja, a najviše sa studentima iz *Italije* (61,36%).

Voditelj cijeli semestar - pozitivni odgovori s obzirom na spol ispitanika

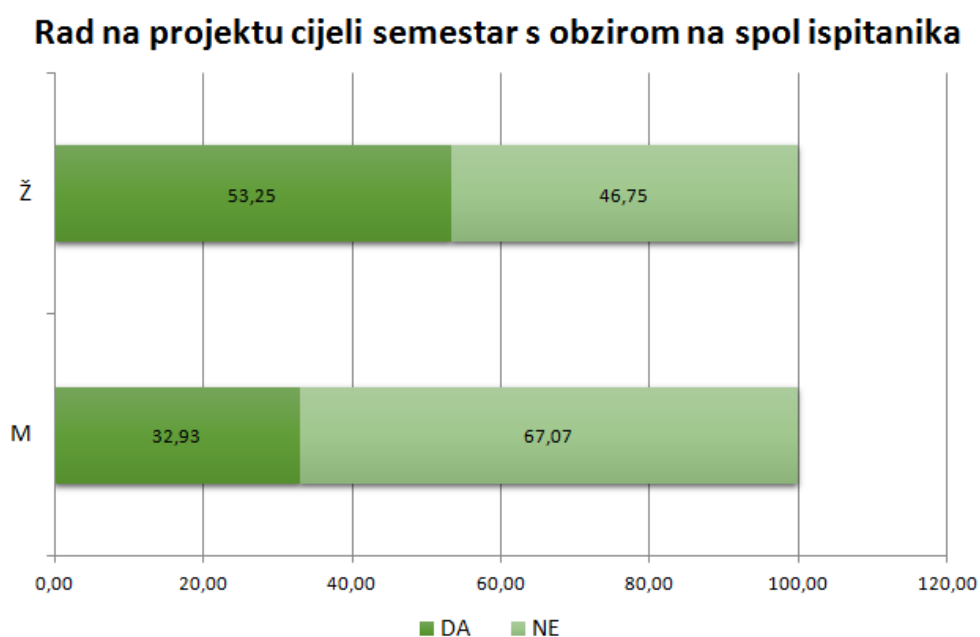
Grafikon 28. Spremnost biti voditelj inozemnom studentu tijekom cijelog semestra s obzirom na spol ispitanika i pojedine zemlje

Grafikon 29. prikazuje spremnost ispitanika na rad na projektu s inozemnim studentima u Hrvatskoj tijekom cijelog semestra. Vidljivo je da ispitanici većinom nisu spremni raditi na projektu s inozemnim studentima tijekom cijelog semestra. Na rad na projektu s inozemnim studentima nije spreman 91 ispitanik, dok je 68 ispitanika spremno na rad na projektu s inozemnim studentima tijekom cijelog semestra.

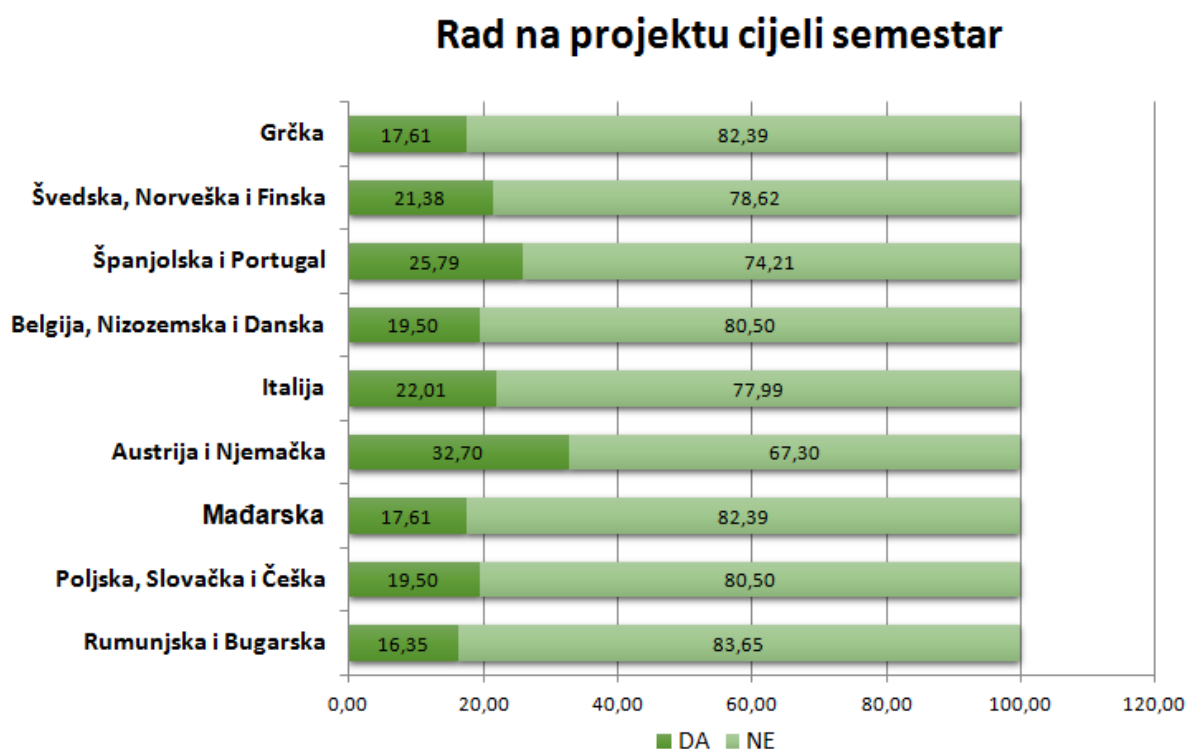
Grafikon 29. Spremnost na rad na projektu s inozemnim studentom tijekom cijeloga semestra

Grafikon 30. prikazuje spremnost ispitanika na rad na projektu s inozemnim studentima cijeli semestar s obzirom na spol ispitanika. Iz grafikona, na kojem su rezultati prikazani u postocima, vidljivo je da su ispitanici ženskog spola spremniji na rad na projektu s inozemnim studentima tijekom cijelog semestra (53,25%), dok su ispitanici muškog spola nešto malo manje spremni na rad na projektu s inozemnim studentima (32,93%).

Grafikon 30. Spremnost na rad na projektu s inozemnim studentom tijekom cijelog semestra s obzirom na spol ispitanika

Grafikon 31. prikazuje spremnost ispitanika na rad na projektu s inozemnim studentima tijekom cijelog semestra s obzirom na pojedine zemlje. Vidljivo je da su ispitanici spremni na rad na projektu najviše sa studentima iz *Austrije i Njemačke* te *Španjolske i portugala*. Također, vidljivo je da ispitanici u globalu nisu spremni na rad na projektu s inozemnim studentima, nevezano o kojoj zemlji se radi.

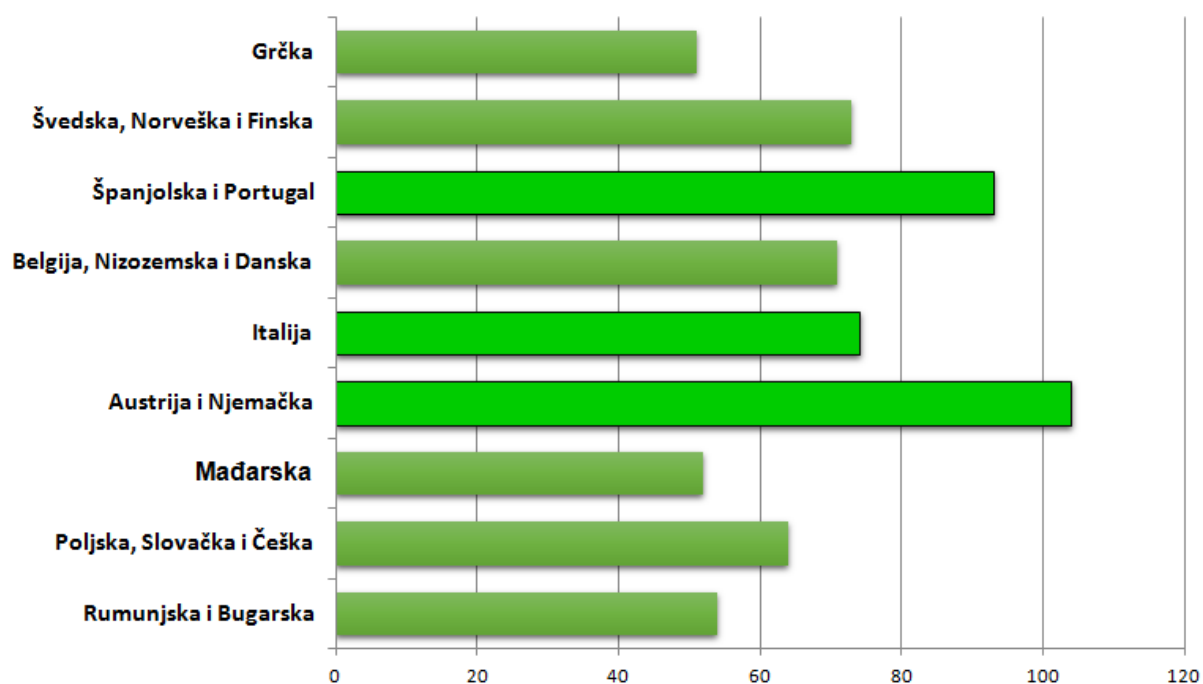

Grafikon 31. Spremnost na rad na projektu s inozemnim studentom tijekom cijelog semestra s obzirom na određene zemlje

Na kraju, kao sažetak prikaza skupa interakcija ispitanika s inozemnim studentima u grafikonima 1. do grafikona 31., donosi se zaključak koje su zemlje najčešće birane među danim odgovorima ispitanika. To je prikazano zbirnom odgovorima ispitanika koji se nalaze na grafikonu 32. Dakle, u domenu najzastupljenijih zemalja s čijim studentima bi ispitanici na različite načine surađivali u vidu međunarodne razmjene su:

- Austrija i Njemačka
- Španjolska i Portugal
- Italija

Najčešće birane zemlje

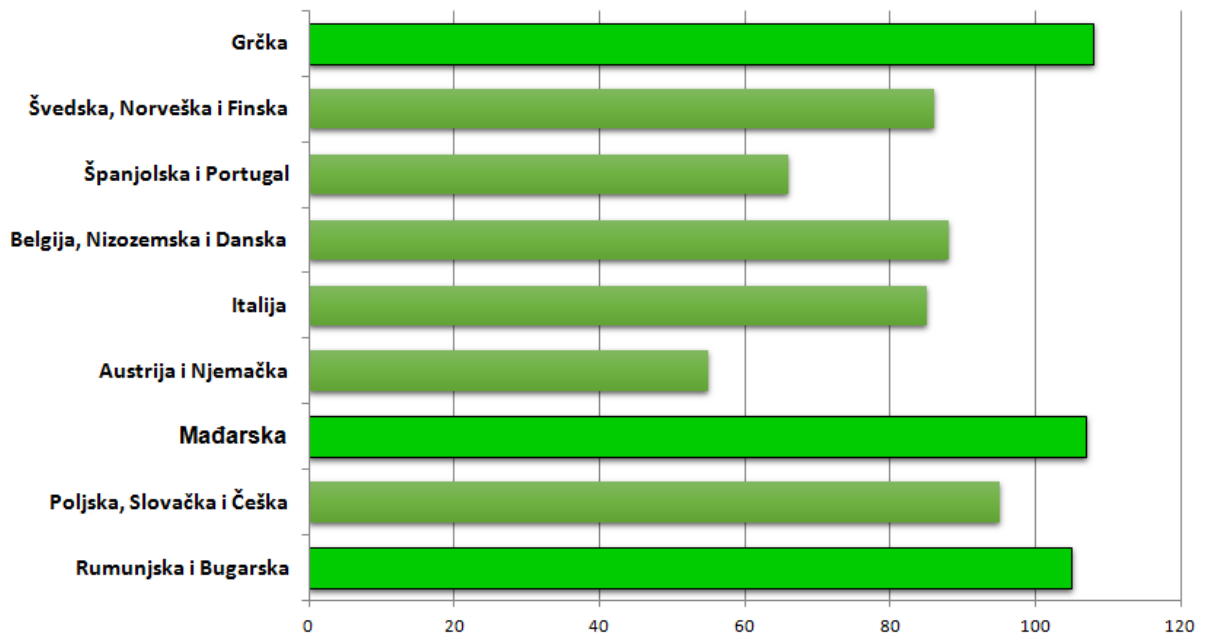

Grafikon 32. Najčešće birane zemlje za različite oblike interakcije s inozemnim studentima

Kod prikaza najmanje biranih zemalja u odgovorima ispitanika, došlo se do rezultata kako u spomenutu domenu ulaze sljedeće zemlje:

- Rumunjska i Bugarska
- Mađarska
- Grčka

Najmanje birane zemlje

Grafikon 33. Najmanje birane zemlje za različite načine interakcije s inozemnim studentima

7. Rezultati i diskusija

Provedenim istraživanjem postavljene su četiri hipoteze te se nakon statističke obrade podataka dokazalo sljedeće:

H1: Interkulturalna kompetencija studenata statistički je značajno pozitivno povezana sa spremnošću na interakciju s inozemnim studentima u međunarodnoj razmjeni

Navedena hipoteza H1 **se prihvaća** zato jer je utvrđena povezanost od $r=0,364$, s pouzdanošću od 99%

H2: Interkulturalna kompetencija studenata statistički je značajno pozitivno povezana sa spremnošću studenata na studijski boravak u trajanju od 2 tjedna (intenzivni program-IP).

Navedena hipoteza H2 **se ne prihvaća** zato jer je $r=0,100$ i nije statistički značajna ($p<0.211$).

H3: Interkulturalna kompetencija statistički je značajno pozitivno povezana sa spremnošću studenata na studijski boravak u inozemstvu tijekom cijelog semestra.

Navedena hipoteza H3 **se prihvaća** zato jer je pripadajuća korelacija $r=0,365$, s pouzdanošću od 99% ($p<0.01$)

H4: Studenti koji su imali turistička putovanja u inozemstvo, interkulturalno su kompetentniji u odnosu na studente koji nisu putovali izvan Hrvatske.

Navedena hipoteza H4 **se prihvaća** zato jer postoji korelacija od $r=0,221$, uz $p<0.05$

Rezultati korelacijske analize pokazuju da postoji povezanost između skale interkulturalne kompetencije ispitanika te njihove spremnosti na interakciju s inozemnim studentima u međunarodnoj razmjeni u EU (skala sklonosti za međunarodnu razmjenu u EU), što se vidi iz podatka $r=0,364$, uz pripadajuću pouzdanost od 99%.

Kao mjerni instrument korištena je ISI skala i njezina podskala interkulturalne kompetencije. Istraživanje je pokazalo da je taj mjerni instrument pogodan za ove vrste istraživanja te su u rezultatima iznijete relevantne informacije za predviđanje dolazne, odnosno odlazne mobilnosti studenata.

U drugom dijelu ankete prikazane su skupine zemalja koje su ispitanici najviše birali te se došlo do zaključaka o dvije zemlje srednje Europe (*Austrija i Njemačka*) te kako postoji znatno niža zainteresiranost za interakciju sa studentima i studijski boravak za slavenske zemlje (posebno *Rumunjska i Bugarska*).

8. Zaključak

Za brojne prilike stjecanja interkulturalnih znanja i iskustava danas postoje razni studijski programi koji se odnose na međunarodnu razmjenu studenata. Takve aktivnosti objedinjuju učenje o drugim kulturama, život u domicilnom društvu i koheziju s domicilnim stanovništvom. S druge strane, na teoretskoj razini je porastao broj ispitivanja osnovnih pojmova kulture, interkulture i interkulturalne komunikacije. Također, uz izloženost različitim sustavima kulturnih konceptualizacija, sustavno se razvija potreba za kompetencijom pojedinca te fleksibilnosti i prilagodbi interkulturalnoj komunikaciji.

Kad to razmatramo s aspekta akademske zajednice, zaključujemo da su studentima potrebni kontakti i razumijevanje drugih naroda, jezika i kultura, u cilju razvoja odgovarajuće razine vlastite sposobnosti djelovanja u međunarodnom okruženju. To znači da njihova interkulturalna kompetencija predstavlja kombinaciju sposobnosti koje osiguravaju da oni mogu funkcionirati u okolini drugih kultura koje su drugačije od njihove kulture.

Istražujući razinu spomenute kompetencije studenata prve godine studija FOI-a, pokazano je da postoji određena povezanost interkulturalne kompetencije studenata i njihove spremnosti na interakciju s inozemnim studentima u međunarodnoj razmjeni u EU, što daje relevantne informacije za međunarodnu mobilnost studenata, za daljnja istraživanja u ovom području.

9. Sažetak

Bojana Grobensi

Sanja Aurer

Interkulturalna kompetencija studenata i interakcija sa studentima u međunarodnoj razmjeni

Stručnjaci tvrde da bi svi studenti trebali razviti kontakte i razumijevanje sa drugim kulturama, narodima, jezikom, a time i interkulturalnu komunikacijsku kompetenciju (IKK) (Ainsworth, 2013., str.28.).

Rad istražuje interkulturalnu kompetenciju studenata prve godine Fakulteta organizacije i informatike Varaždin, smjerova Ekonomika poduzetništva te Informatički i poslovni sustavi. Cilj rada je utvrditi povezanost IKK studenata sa njihovom spremnošću na interakciju s inozemnim studentima u međunarodnoj razmjeni. Kao instrument mjerenja, korištena je ISI skala (*the Intercultural Sensitivity Index*), autora Olsona i Kroegera (2001.), kao podloga za utvrđivanje razine interkulturalne kompetencije ispitanika. Također je korištena anketa za provjeru razine prihvaćanja studenata iz drugih europskih kultura i spremnosti na interakciju u međunarodnoj razmjeni.

Ukupan broj ispitanika bio je 159 (*N*). Prikazana je korelacija IKK studenata sa spremnošću studenata na interakciju s inozemnim studentima u međunarodnoj razmjeni. Temeljem navedene korelacije, utvrđene su četiri hipoteze te su donijeti zaključci kako je IKK studenata prve godine studija statistički značajno pozitivno povezana sa spremnošću na interakciju sa inozemnim studentima iz europskih zemalja u međunarodnoj razmjeni. IKK studenata statistički je pozitivno povezana sa spremnošću studenata na studijski boravak u inozemstvu tijekom cijelog semestra, a kod studenata koji su imali turistička putovanja utvrđena je izraženija razina IKK. Hipoteza statističke povezanosti IKK sa spremnošću na studijski boravak u trajanju od 2 tjedna (intenzivan program - IP) nije potvrđena.

Ključne riječi: interkulturalna kompetencija, studijski boravak u inozemstvu, međunarodna razmjena, prihvaćanje drugih kultura

10. Summary

Bojana Grobensi

Sanja Aurer

Intercultural competence of students and interaction with students in international exchange

Experts say that all students should develop international contacts and understanding of the other cultures, nations, languages and therefore increase their intercultural competence (ICC) (Ainsworth, 2013, str.28).

This research paper investigates the intercultural competence of students of the first year at the Faculty of Organization and Informatics who attended the following courses: Economics of Entrepreneurship and Information/Business Systems. The aim of this work was to determine the relationship between ICC of students and their willingness to interact with foreign students. As an instrument of measurement we used the ISI scale (the Intercultural Sensitivity Index), developed by Olson and Kroeger (2001.), as a basis for determining the level of intercultural competence of the respondents. Also, we used surveys to check the level of acceptance of the students of other European cultures and the willingness to interact with them in international exchange.

Number of respondents included in research was 159 (N). The correlation between ICC of students and their willingness to interact with foreign students in international exchange was the basis to identify four related hypotheses. The main conclusion was that, ICC of first-year students was statistically positively associated with the willingness of students to interact with foreign students from European countries in international exchange. Also, the ICC of students was statistically positively associated with the willingness of students to study abroad throughout one semester. Finally, students who had engaged in tourist travel had a more expressed level of ICC. The hypothesis of statistical association of ICC with the willingness to stay abroad for two weeks (in intensive programmes - IP) has not been confirmed.

Keywords: intercultural competence, study period abroad, acceptance of other cultures, students abroad

11. Zahvala

Najiskrenije zahvale upućujemo mentoru prof.dr.sc. Goranu Bubašu za dijeljenje znanja i iskustva te uloženo strpljenje i trud kroz proces nastajanja ovog rada. Vjerujemo da bez dobrog mentorstva ovaj rad ne bi doživio svoju realizaciju. Isto tako, zahvale upućujemo Upravi Fakulteta organizacije i informatike, čije smo odobrenje dobile za provođenje anketiranja, kao i ispitanicima što su dobrovoljno ispunili ankete te nam pružili mogućnost pisanja rada. Ovim radom smo stekle iskustvo i znanje koje zasigurno možemo koristiti u našem daljnjem razvoju kao akademski građani.

Hvala svima koji su nam davali korisne savjete i pružili pomoć prilikom pisanja našeg rada, a isto tako veliko hvala onima koji su vjerovali u nas i bili nam potpora kroz cijeli vremenski period pisanja rada.

1. Popis slika, tablica i grafikona

Slike:

Slika 1. Procjena interkulturalne i jezične kompetencije	3
Slika 2. DMIS- razvojni model interkulturalne osjetljivosti	8

Tablice:

Tablica 1. Razvojni model interkulturalne kompetencije (Developmental Model of Intercultural Sensitivity)	12
Tablica 2. Interkulturalni indeks osjetljivosti (the Intercultural Sensitivity Index); dorada teorijskog modela DMIS	13
Tablica 3. Cronbachov alpha koeficijent i statistički pokazatelji	14
Tablica 4. Sažimanje skupa odgovora unutar ankete	15
Tablica 5. Broj ispitanika provedenog istraživanja po smjeru i spolu	16
Tablica 6. Dob ispitanika provedenog istraživanja s obzirom na smjer i spol	16
Tablica 7. Pearsonov koeficijent korelacije i jačina povezanosti između varijabli (Milun, 2012.)	17
Tablica 8. Cronbachov alpha koeficijent za skalu sklonosti za međunarodnu razmjenu u EU	19
Tablica 9. Korelacije između IKK skale i skupine pitanja o međunarodnoj razmjeni	20

Grafikoni:

Grafikon 1. Spremnost na on-line podršku inozemnom studentu	23
Grafikon 2. Spremnost na on-line podršku inozemnom studentu s obzirom na spol ispitanika	24
Grafikon 3. Spremnost na on-line podršku inozemnom studentu iz određenih zemalja	24
Grafikon 4. Spremnost na on-line podršku inozemnom studentu iz određene zemlje s obzirom na spol ispitanika	25
Grafikon 5. Spremnost ponude smještaja 1-2 dana inozemnom studentu	25
Grafikon 6. Spremnost ponude smještaja 1-2 dana inozemnom studentu s obzirom na spol ispitanika	26
Grafikon 7. Spremnost ponude smještaja 1-2 dana inozemnom studentu iz određene zemlje	27
Grafikon 8. Spremnost ponude smještaja 1-2 dana inozemnom studentu iz određene zemlje s obzirom na spol ispitanika	27
Grafikon 9. Spremnost biti voditelj 1-2 dana s obzirom na spol	28
Grafikon 10. Spremnost biti voditelj 1-2 dana inozemnom studentu iz određene zemlje	28

Grafikon 11. Spremnost biti voditelj inozemnom studentu iz određene zemlje 1-2 dana s obzirom na spol ispitanika.....	29
Grafikon 12. Spremnost na rad na projektu 1-2 dana s inozemnim studentom.....	29
Grafikon 13. Spremnost na rad na projektu 1-2 dana s inozemnim studentom s obzirom na spol ispitanika	30
Grafikon 14. Spremnost na rad na projektu 1-2 dana s inozemnim studentom iz određene zemlje ...	30
Grafikon 15. Spremnost ponude smještaja inozemnom studentu 7-10 dana	31
Grafikon 16. Spremnost ponude smještaja inozemnom studentu 7-10 dana s obzirom na spol ispitanika	31
Grafikon 17. Spremnost ponude smještaja inozemnom studentu iz određene zemlje 7-10 dana s obzirom na spol ispitanika.....	32
Grafikon 18. Spremnost biti voditelj inozemnom studentu 7-10 dana.....	33
Grafikon 19. Spremnost biti voditelj inozemnom studentu 7-10 dana s obzirom na spol ispitanika ...	33
Grafikon 20. Spremnost biti voditelj inozemnom studentu iz određene zemlje 7-10 dana	34
Grafikon 21. Spremnost na rad na projektu s inozemnim studentom 7-10 dana s obzirom na spol ispitanika	34
Grafikon 22. Spremnost na rad na projektu s inozemnim studentom iz pojedine zemlje 7-10 dana...	35
Grafikon 23. Spremnost ponude smještaja inozemnom studentu tijekom cijelog semestra	36
Grafikon 24. Spremnost ponude smještaja inozemnom studentu tijekom cijelog semestra s obzirom na spol ispitanika	36
Grafikon 25. Spremnost ponude smještaja inozemnom studentu iz određene zemlje tijekom cijelog semestra.....	37
Grafikon 26. Spremnost biti voditelj inozemnom studentu tijekom cijelog semestra	38
Grafikon 27. Spremnost biti voditelj inozemnom studentu tijekom cijelog semestra s obzirom na spol ispitanika	38
Grafikon 28. Spremnost biti voditelj inozemnom studentu tijekom cijelog semestra s obzirom na spol ispitanika i pojedine zemlje	39
Grafikon 29. Spremnost na rad na projektu s inozemnim studentom tijekom cijelog semestra	40
Grafikon 30. Spremnost na rad na projektu s inozemnim studentom tijekom cijelog semestra s obzirom na spol ispitanika.....	40
Grafikon 31. Spremnost na rad na projektu s inozemnim studentom tijekom cijelog semestara s obzirom na određene zemlje	41
Grafikon 32. Najčešće birane zemlje za različite oblike interakcije s inozemnim studentima.....	42
Grafikon 33. Najmanje birane zemlje za različite načine interakcije s inozemnim studentima.....	43

Literatura

Knjige:

1. Petz, B. (1974.): *Osnovne statističke metode*, Zagreb, Sveučilište u Zagrebu
2. Samovar, L., Porter, R., McDaniel, E. (2012.): *Intercultural Communication*, 13.izdanje, Boston, USA, PreMediaGlobal
3. Sharifian, F., Jamarani, M. (2013.): *Language and Intercultural Communication in the New Era*, IBT Global

Članci:

1. Ainsworth, J. (2013.): Business Languages for Intercultural and International Business Communication: A Canadian Case Study, *Business and Professional Communication Quarterly*, vol. 76, broj 1, str. 28- 50. Dostupno na: <http://bcq.sagepub.com/content/76/1/28.abstract> (25. 03. 2014.)
2. Arāja, A., Aizsila, A. (2010.): Intercultural Communicative Competence, *Research for Rural Development - International Scientific Confer*, vol. 2, str. 220. Dostupno na: <http://connection.ebscohost.com/c/articles/71728733/intercultural-communicative-competence> (06. 04. 2014.)
3. Beamer, L. (1992.): Learning Intercultural Communication Competence, *International Journal of Business Communication*, vol. 29, broj 3. Dostupno na: <http://job.sagepub.com/content/29/3/285.abstract> (30. 03. 2014.)
4. Bennett, M. (1993.): A developmental model of intercultural sensitivity; *International Journal of Intercultural Relations*, vol. 27, broj 4, 2003., str.421.- 443. Dostupno na: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0147176703000324> (01. 04. 2014.)
5. Bonenfant, J. (2013.): Using the cross- cultural adaptability inventory to assess new generation learner's attitudes towards multicultural education and diversity, *Review of Management Innovation and Creativity*, vol. 6, broj 20. Dostupno na: connection.ebscohost.com/c/articles/94259363/using-cross-cultural-adaptability-inventory-ccai-assess-new-generation-learners-attitudes-towards-multicultural-education-diversity (07. 04. 2014.)

6. Earley, P., Peterson, R. (2004.): The Elusive Cultural Chameleon: Cultural Intelligence as a New Approach to Intercultural Training for the Global Manager, *Academy of Management Learning & Education*, vol. 3, broj 1. Dostupno na: <http://connection.ebscohost.com/c/articles/12436826/elusive-cultural-chameleon-cultural-intelligence-as-new-approach-intercultural-training-global-manager> (07. 04. 2014.)
7. Fall, L., Kelly, S., McDonald, P., Primm, C., Holmes, W. (2013.): Intercultural Communication Apprehension and Emotional Intelligence in Higher Education: Preparing Business Students for Career Success, *Business Communication Quarterly*, vol. 76, broj 4, str. 412.- 426. Dostupno na: <http://bcq.sagepub.com/content/early/2013/09/16/1080569913501861.abstract> (05. 04. 2014.)
8. Fantini, A.(2005.): About Intercultural Communicative Competence: A Construct, School for International Training. Dostupno na:
9. <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.117.8512&rep=rep1&type=pdf#page=33> (01. 04. 2014.)
10. Fantini, A., Tirmizi, A. (2006.): Exploring and Assessing Intercultural Competence, *SIT Study Abroad Digital Collections*. Dostupno na: http://digitalcollections.sit.edu/worldlearning_publications/1 (01. 04. 2014.)
11. Gliem, J., Gliem, R. (2003.): Calculating, Interpreting, and Reporting Cronbach's Alpha Reliability Coefficient for Likert-Type Scales. Dostupno na: <https://scholarworks.iupui.edu/bitstream/handle/1805/344/Gliem%20&%20..?sequence=1> (21. 04. 2014.)
12. Greenholtz, J. (2000.): Assessing Cross-cultural Competence in Transnational Education: The Intercultural Development Inventory, *Higher Education in Europe*, vol. 25, broj 3. Dostupno na: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/713669273#.U1-xVFe-5rc> (30.03.2014.)
13. Gullekson, N., Tucker, M. (2013.): An examination of the relationship between emotional intelligence and intercultural growth for students studying abroad, *Journal of the Academy of Business Education*, vol. 14, broj 1, str. 1.-17. Dostupno na: <http://www.econbiz.de/Record/an-examination-of-the-relationship-between-emotional-intelligence-and-intercultural-growth-for-students-studying-abroad-gullekson-nicole/10009783385> (05. 04. 2014.)

14. Koskinen, L., Tossavainen, K. (2004.): Study abroad as a process of learning intercultural competence in nursing, *International Journal of Nursing Practice* , vol. 10, broj 3, str. 111.- 120. Dostupno na: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1440172X.2004.00470.x/abstract> (30. 03. 2014.)
15. Milun, T. (2012). *Koeficijenti korelacije: Pearsonov i Spearmanov koeficijent korelacije*. Dostupno na: <http://www.tonimilun.com/document/statistika/koeficijent-korelacije-pearsonov-i-spearmanov.pdf> (20. 04. 2014.)
16. Moodian, M. (2009.): Contemporary Leadership and Intercultural Competence: Exploring the Cross-Cultural Dynamics Within Organizations, *Journal of Education for Business*, vol. 87, str. 60.– 62. Dostupno na: <http://www.sagepub.com/booksProdDesc.nav?prodId=Book231703> (02. 04. 2014.)
17. Olson, C. L., Kroeger, K. R. (2001.): Global competency and intercultural sensitivity. *Journal of Studies in International Education*, vol. 5, str. 116. -137. Dostupno na: <http://jsi.sagepub.com/content/5/2/116.short> (05. 03. 2014.)
18. Pop, A., Sim, M. (2013.): Benefits of English Language Learning- Language Proficiency Certificates- A prerequisite for the Business Graduate, *The Journal of the Faculty of Economics- Economic*, University of Oradea, vol. 1, broj 2, str. 167.- 176. Dostupno na: <http://ideas.repec.org/a/ora/journal/v1y2013i2p167-176.html> (06. 04. 2014.)
19. Redmond, M. (2000.), Cultural distance as a mediating factor between stress and intercultural communication competence, *International Journal of Intercultural Relations*. vol. 24, broj 1, str. 151.- 159. Dostupno na: <http://journals.ohiolink.edu/ejc/search.cgi?q=authorExact:%22Redmond%2C%20Mark%20V.%22> (06. 04. 2014.)
20. Salisbury, M., Paulsen, M., Pascarella, E. (2011.): Why do All the Study Abroad Students Look Alike? Applying an Integrated Student Choice Model to Explore Differences in the Factors that Influence White and Minority Students Intent to Study Abroad, *Research in Higher Education*, vol. 52, broj 2, str. 123.- 150. Dostupno na: <http://eric.ed.gov/?id=EJ911802> (02. 03. 2014.)
21. Sinicrope, Norris, Watanabe (2007.): Understanding and Assesing Intercultural Competence, Theoretical Frameworks for Intercultural Competence, *Second Language Studies*, vol. 26, broj 1. Dostupno na:

- <http://www.scribd.com/doc/82068314/Understanding-and-Assessing-Intercultural-Competence> (25. 03. 2014.)
22. Suciu, M. (2008.): Intercultural Dialogue and Intercultural Competence. An Example of good practice, Bucharest Academy of Economic Studies. Dostupno na: http://www.academia.edu/6011014/INTERCULTURAL_COMPETENCES_AND_IN_TERCULTURAL_DIALOGUE_CASE_STUDY_ON_BUCHAREST_UNIVERSITY_OF_ECONOMICS (02. 04. 2014.)
23. Švob-Đokić, N. (2006.): Kraj globalizacije i kulturni razvoj, Zagreb, Zarez Zagreb. Dostupno na: <http://bib.irb.hr/prikazi-rad?rad=234487> (01. 04. 2014.)
24. Tesoriero, F. (2006.): Personal Growth Towards Intercultural Competence Through an International Field Education Programme, *Australian Social Work*, vol. 59, broj 2, str. 126.- 140. Dostupno na: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03124070600651853#.U2Ao11e-5rc> (30. 03. 2014.)
25. Torres, L. (2013.): Initial Development and Validation of the Mexican Intercultural Competence Scale, *Journal of Latina/o Psychology*, vol. 1, broj 3, str. 171.– 181. Dostupno na: <http://hjb.sagepub.com/content/31/4/576.short> (07. 04. 2014.)
26. Wade-Berg, J., Weisinger, J., Hicks-Coolick, A. (2013.): A Call for Cultural Competence Education in Higher Education. Dostupno na: <https://www.insightintodiversity.com/education/a-call-for-cultural-competence-education-in-higher-education> (05. 04. 2014.)
27. Whiteman, D. (2003.): Anthropology and Mission: The Incarnational Connection, *Missiology*, vol. 31, broj 4, str. 397.- 415. Dostupno na: <http://mis.sagepub.com/content/31/4/397.short?rss=1&ssource=mfr> (06.04.2014.)
28. Zarnick, B. (2010.): Short- Term Study Abroad Programs and the Development of Intercultural Sensitivity, Loyola University Chicago. Dostupno na: http://ecommons.luc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1511&context=luc_theses (25. 03. 2014.)

Prilog 1: Anketni upitnik

KONTAKTI SA STUDENTIMA U MEĐUNARODNOJ RAZMJENI

ANKETNI UPITNIK

Molimo Vas da popunjavanjem ove ankete sudjelujete u istraživanju koje provodimo na prvoj godini studija Ekonomika poduzetništva i Informacijski i poslovni sustavi. Tema istraživanja vezana je uz interakciju sa studentima u međunarodnoj razmjeni. Anketa je dobrovoljna i anonimna, pa nemojte na njoj pisati podatke poput imena i prezimena, odnosno ne trebate je popunjavati ako to ne želite te možete u svakom trenutku prekinuti s radom bez predavanja ankete.

1. Dob (zaokružite): 18   19   20   21   22   23   24 i više

2. Spol   M   Ž

3. Studij koji pohađate:

- a) Informacijski sustavi
- b) Poslovni sustavi
- c) Ekonomika poduzetništva

4. Jeste li ikada imali turističko putovanje u inozemstvo?

- a) DA, u _____
- b) NE

5. Jeste li ikada boravili u inozemstvu u sklopu studijskog programa?

- a) DA, u _____
- b) NE

6. Živate li u kućanstvu gdje roditelji rade u inozemstvu (ili su radili u prošlosti)?

- a) DA
- b) NE

7. Jeste li spremni inozemnom studentu (istog spola kao i vi) biti podrška prije nego će doći studirati u vašu zemlju? (u smislu da budete dostupni on-line za sva

njegova pitanja)

Moguće je odabrati više ponuđenih odgovora.

- a) DA, studentu iz Rumunjske i Bugarske
- b) DA, studentu iz Poljske, Slovačke i Češke
- c) DA, studentu iz Mađarske
- d) DA, studentu iz Austrije i Njemačke
- e) DA, studentu iz Italije
- f) DA, studentu iz Belgije, Nizozemske i Danske
- g) DA, studentu iz Španjolske i Portugala
- h) DA, studentu iz Švedske, Norveške i Finske
- i) DA, studentu iz Grčke
- j) NE

8. Jeste li spremni inozemnom studentu (istog spola kao i vi) u vašem mjestu prebivališta ponuditi smještaj u vlastitom domu na 1-2 dana?

Moguće je odabrati više ponuđenih odgovora.

- a) DA, studentu iz Austrije i Njemačke
- b) DA, studentu iz Italije
- c) DA, studentu iz Belgije, Nizozemske i Danske
- d) DA, studentu iz Španjolske i Portugala
- e) DA, studentu iz Švedske, Norveške i Finske
- f) DA, studentu iz Grčke
- g) DA, studentu iz Rumunjske i Bugarske
- h) DA, studentu iz Poljske, Slovačke i Češke
- i) DA, studentu iz Mađarske
- j) NE

9. Biste li 1-2 dana bili inozemnom studentu (istog spola kao i vi) pomoćnik/voditelj po njegovom dolasku, kako bi ga upoznali sa sredinom u koju je došao?

Moguće je odabrati više ponuđenih odgovora.

- a) DA, studentu iz Španjolske i Portugala
- b) DA, studentu iz Švedske, Norveške i Finske

- c) DA, studentu iz Grčke
- d) DA, studentu iz Austrije i Njemačke
- e) DA, studentu iz Italije
- f) DA, studentu iz Belgije, Nizozemske i Danske
- g) DA, studentu iz Rumunjske i Bugarske
- h) DA, studentu iz Poljske, Slovačke i Češke
- i) DA, studentu iz Mađarske
- j) NE

10. Biste li u vašem mjestu studiranja 1-2 dana sa inozemnim studentom (istog spola kao i vi) intenzivno radili na određenom projektu kojeg morate riješiti u sklopu studija?

Moguće je odabrati više ponuđenih odgovora.

- a) DA, sa studentima iz Poljske, Slovačke i Češke
- b) DA, sa studentom iz Italije
- c) DA, sa studentima iz Španjolske i Portugala
- d) DA, sa studentom iz Mađarske
- e) DA, sa studentima iz Švedske, Norveške i Finske
- f) DA, sa studentom iz Grčke
- g) DA, sa studentima iz Austrije i Njemačke
- h) DA, sa studentima iz Belgije, Nizozemske i Danske
- i) DA, sa studentima iz Rumunjske i Bugarske
- j) NE

11. Biste li u svom mjestu prebivališta ponudili inozemnom studentu (istog spola kao i vi) smještaj u vlastitom domu na 7-10 dana?

Moguće je odabrati više ponuđenih odgovora.

- a) DA, studentu iz Švedske, Norveške i Finske
- b) DA, studentu iz Rumunjske i Bugarske
- c) DA, studentu iz Austrije i Njemačke
- d) DA, studentu iz Poljske, Slovačke i Češke
- e) DA, studentu iz Italije

- f) DA, studentu iz Španjolske i Portugala
- g) DA, studentu iz Mađarske
- h) DA, studentu iz Grčke
- i) DA, studentu iz Belgije, Nizozemske i Danske
- j) NE

12. Biste li bili voditelj inozemnom studentu (istog spola kao i vi) 7-10 dana te ga upoznavali sa sredinom u vašoj zemlji?

Moguće je odabrati više ponuđenih odgovora.

- a) DA, studentu iz Belgije, Nizozemske i Danske
- b) DA, studentu iz Poljske, Slovačke i Češke
- c) DA, studentu iz Grčke
- d) DA, studentu iz Švedske, Norveške i Finske
- e) DA, studentu iz Rumunjske i Bugarske
- f) DA, studentu iz Austrije i Njemačke
- g) DA, studentu iz Mađarske
- h) DA, studentu iz Italije
- i) DA, studentu iz Španjolske i Portugala
- j) NE

13. Biste li intenzivno radili u vašem mjestu studiranja sa inozemnim studentom (istog spola kao i vi) na određenom projektu 7-10 dana?

Moguće je odabrati više ponuđenih odgovora.

- a) DA, sa studentom iz Grčke
- b) DA, sa studentom iz Mađarske
- c) DA, sa studentom iz Italije
- d) DA, sa studentima iz Poljske, Slovačke i Češke
- e) DA, sa studentima iz Španjolske i Portugala
- f) DA, sa studentima iz Švedske, Norveške i Finske
- g) DA, sa studentima iz Austrije i Njemačke
- h) DA, sa studentima iz Belgije, Nizozemske i Danske
- i) DA, sa studentima iz Rumunjske i Bugarske

j) NE

14. Biste li inozemnom studentu (istog spola kao i vi) ponudili smještaj i smjestili ga u mjestu svog prebivališta, vlastitom domu, za vrijeme njegovog studiranja u vašoj zemlji tijekom cijelog semestra?

Moguće je odabrati više ponuđenih odgovora.

- a) DA, studentu iz Rumunjske i Bugarske
- b) DA, studentu iz Belgije, Nizozemske i Danske
- c) DA, studentu iz Austrije i Njemačke
- d) DA, studentu iz Poljske, Slovačke i Češke
- e) DA, studentu iz Grčke
- f) DA, studentu iz Švedske, Norveške i Finske
- g) DA, studentu iz Mađarske
- h) DA, studentu iz Italije
- i) DA, studentu iz Španjolske i Portugala
- j) NE

15. Jeste li spremni sa inozemnim studentom (istog spola kao i vi) družiti se i biti mu voditelj za vrijeme njegovog studiranja u vašoj zemlji tijekom cijelog semestra?

Moguće je odabrati više ponuđenih odgovora.

- a) DA, studentu iz Španjolske i Portugala
- b) DA, studentu iz Poljske, Slovačke i Češke
- c) DA, studentu iz Rumunjske i Bugarske
- d) DA, studentu iz Belgije, Nizozemske i Danske
- e) DA, studentu iz Austrije i Njemačke
- f) DA, studentu iz Grčke
- g) DA, studentu iz Švedske, Norveške i Finske
- h) DA, studentu iz Mađarske
- i) DA, studentu iz Italije
- j) NE

16. Jeste li spremni u svojem mjestu studiranja sa inozemnim studentom (istog spola kao i vi) raditi na projektu tijekom cijelog semestra?

Moguće je odabrati više ponuđenih odgovora.

- a) DA, sa studentima iz Austrije i Njemačke
- b) DA, sa studentom iz Mađarske
- c) DA, sa studentima iz Švedske, Norveške i Finske
- d) DA, sa studentima iz Španjolske i Portugala
- e) DA, sa studentima iz Poljske, Slovačke i Češke
- f) DA, sa studentima iz Rumunjske i Bugarske
- g) DA, sa studentima iz Belgije, Nizozemske i Danske
- h) DA, sa studentom iz Grčke
- i) DA, sa studentom iz Italije
- j) NE

17. Biste li otišli u inozemstvo na intenzivan studijski program u trajanju od 2 tjedna, kad bi vam se za to pružila prilika, uz plaćene gotovo sve troškove?

- a) DA
- b) NE

18. Biste li otišli studirati u inozemstvo jedan cijeli semestar?

- a) DA
- b) NE

19. Objasnite svojim riječima kako biste se prilagodili domicilnim studentima u zemlji u koju biste došli studirati?

20. Biste li sa domicilnim studentom istog spola kao i vi, u zemlji u koju ste došli studirati, dijelili sobu (bili cimer)?

- a) DA
- b) NE

21. Biste li se mogli u potpunosti prilagoditi drugoj kulturi u zemlji u koju biste došli studirati?

- a) DA
- b) NE

22. Kad biste se prilagodili drugoj kulturi, biste li svejedno nametali neka pravila svoje kulture?

23. Biste li mogli prihvatiti pripadnike kulture (koji dolaze iz drugih zemalja Europe ili svijeta) u zemlji u koju ste došli studirati i njihove običaje?

- a) DA
- b) NE MOGU SE ODLUČITI
- c) NE

24. Biste li se priklonili pojednostavljenim shvaćanjima i stereotipima određene kulture u pogledu njihovih vlastitih običaja i vjerovanja ili biste ipak sami istražili i oblikovali vlastito mišljenje o domicilnoj kulturi zemlje u koju biste došli studirati?

- a) PRIKLONIO BIH SE NJIHOVIM SHVAĆANJIMA

b) ISTRAŽIO BIH KULTURU U DOMICILNOJ ZEMLJI

25. Dok studirate na FOI-u u Varaždinu, živite ...

- a) Sa roditeljima u Varaždinu, Varaždinskoj županiji ili susjednoj županiji
- b) U studentskom domu
- c) U privatnom smještaju

Prilog 2: ISI skala

ISI upitnik

Molimo Vas da popunjavanjem ove ankete sudjelujete u istraživanju koje provodimo na prvoj godini studija Ekonomika poduzetništva i Informacijski i poslovni sustavi. Tema istraživanja vezana je uz interakciju sa studentima u međunarodnoj razmjeni. Anketa je dobrovoljna i anonimna, pa nemojte na njoj pisati podatke poput imena i prezimena, odnosno ne trebate je popunjavati ako to ne želite te možete u svakom trenutku prekinuti s radom bez predavanja ankete

Dob (zaokružite):   18   19   20   21   22   23   24 i više

Spol: M   Ž

Studijski smjer: _____

Godina studija _____

Jeste li ikad putovali u stranu zemlju? Je li se to odnosilo na privatni aranžman ili studentsku razmjenu? Napišite trajanje i sva iskustva koja ste stekli.

Koja ste sve interkulturalna iskustva dosad stekli? (radna okolina, zajednica, susjedstvo i sl.)

Molimo, napišite lokaciju gdje ste bili te, ukoliko ste bili na studentskoj razmjeni, opišite svoje razloge za studiranje u inozemstvu i zašto ste odabrali baš to mjesto.

Molimo da odgovorite na sva pitanja o sebi, koristeći skalu od 1 do 5.

5 = "Opisuje me iznimno dobro"

4 = "Opisuje me dobro"

3 = "Opisuje me ponekad"

2 = "Rijetko kad me opisuje"

1 = "Nikad me ne opisuje"

Koristeći gornju skalu, molimo unesite pokraj tvrdnje odgovarajući broj. Upitnik se sastoji od 48 tvrdnji.

5	4	3	2	1	<i>Ja zapravo i ne primjećujem kulturalne razlike.</i>
5	4	3	2	1	<i>Smatram da kulturalna raznolikost postoji zapravo na drugim mjestima.</i>
5	4	3	2	1	<i>Osjećam se najugodnije živeći i radeći u zajednici gdje ljudi izgledaju i ponašaju se kao i ja.</i>
5	4	3	2	1	<i>Namjerno sam tražio/la da živim u rasno i/ili kulturalno različitoj zajednici.</i>
5	4	3	2	1	<i>Kada sam okružen/a kulturalno različitim ljudima, osjećam se kao da su mi kulturalne vrijednosti ugrožene.</i>
5	4	3	2	1	<i>Ponekad se zateknem da pogrdno razmišljam o ljudima koji izgledaju ili se ponašaju drugačije od mene.</i>
5	4	3	2	1	<i>Vjerujem da bi se zemlje u razvoju trebale usmjeriti i razvijati prema socijalnim, ekonomskim i političkim sustavima moje zemlje.</i>
5	4	3	2	1	<i>Vjerujem da su određene skupine ljudi vrlo neugodne te se ne treba lijepo ophoditi s njima.</i>
5	4	3	2	1	<i>Živio/živjela sam više od 2 godine u stranoj zemlji i smatram da bi hrvatsko društvo trebalo prihvatiti vrijednosti kulture te zemlje.</i>
5	4	3	2	1	<i>Jasno mi je da postoje razlike među ljudima i kulturama, ali smatram da bi se svi trebali usredotočiti na sličnosti. Jer, svi smo mi ljudi.</i>

5 = "Opisuje me iznimno dobro" 4 = "Opisuje me dobro" 3 = "Opisuje me ponekad" 2 = "Rijetko kad me opisuje" 1 = "Nikad me ne opisuje"

5	4	3	2	1	<i>Smatram da se većina ljudskog ponašanja može shvatiti kao manifestacija instiktivnog ponašanja.</i>
5	4	3	2	1	<i>Smatram da su sva ljudska bića predmet iste povijesne snage, ekonomskih i političkih zakona te psiholoških načela. Ti principi su nepromjenjivi u svim kulturama.</i>
5	4	3	2	1	<i>Vjerujem da su fizički prikazi ljudskih emocija univerzalni i prepoznatljivi svugdje. Osmijeh je osmijeh gdje god da se nalaziš.</i>
5	4	3	2	1	<i>Svjestan sam kulturalnih razlika i poštujem ih. Kulturalna raznolikost je poželjno ljudsko stanje.</i>
5	4	3	2	1	<i>Vjerujem da verbalno i neverbalno ponašanje varira od kulture do kulture. To su oblici ponašanja pojedine kulture i svaka od njih je dostojna poštovanja.</i>
5	4	3	2	1	<i>Smatram da kulturalne razlike i ponašanja proizlaze iz različitih ljudskih pretpostavki i svjetonazora.</i>
5	4	3	2	1	<i>Vjerujem da su moji svjetonazori jednako valjani kao i tuđi svjetonazori.</i>
5	4	3	2	1	<i>Ja sam dodao/la svojim kulturalnim vještinama nove verbalne i neverbalne komunikacijske vještine, stečene iz druge kulture.</i>
5	4	3	2	1	<i>Vjerujem da je kultura proces. Svatko se uključuje u određenu kulturu.</i>
5	4	3	2	1	<i>U stanju sam privremeno se odreći svojih svjetonazora i prikloniti se drugim svjetonazorima.</i>
5	4	3	2	1	<i>Imam dvije ili više kulturalne smjernice i smatram pozitivnim kulturalnu različitost.</i>
5	4	3	2	1	<i>Osjećam se kulturalno ograničeno na periferiji s dvije ili više kultura.</i>
5	4	3	2	1	<i>U mogućnosti sam analizirati i procijeniti situacije iz jedne ili više odabranih kulturalnih perspektiva.</i>

5	4	3	2	1	<i>Kada sam suočen/a s izborom o tome kako ću reagirati u određenoj situaciji, u mogućnosti sam mijenjati se između dvije ili više kulturalnih perspektiva te svjesno napraviti izbor, ovisno o kulturalnom kontekstu.</i>
5	4	3	2	1	<i>Vjerujem da je svijet postao ekonomski, ekološki i politički međuovisan.</i>
5	4	3	2	1	<i>Imam znanja o najmanje jednoj drugoj kulturi izvan Hrvatske te to znanje uključujem u svoj profesionalni rad.</i>
5	4	3	2	1	<i>Ja sam jezično i kulturalno kompetentan na području, osim svojeg jezika i kulture, još najmanje jednog stranog jezika i pripadajuće kulture.</i>
5	4	3	2	1	<i>Koristim jezik koji nije moj materinski jezik u najmanje 25% svog vremena.</i>
5	4	3	2	1	<i>Zainteresiran/a sam i trošim dosta vremena proučavajući globalna pitanja.</i>
5	4	3	2	1	<i>Imam kompetentnosti u analiziranju globalnih pitanja i znanje o konceptima i metodama koje mogu opisati, objasniti i predvidjeti promjene u globalnom sustavu.</i>
5	4	3	2	1	<i>Smatram da izbor koji se donosi kod kuće (u svojoj zemlji) ima značaj i za druge zemlje i obrnuto.</i>
5	4	3	2	1	<i>Cijenim to što su ljudi iz drugih kultura drugačiji od mene.</i>
5	4	3	2	1	<i>Svjestan sam svoje vlastite perspektive i kulture.</i>
5	4	3	2	1	<i>Želim i dalje učiti o svjetskim narodima, kulturama i pitanjima.</i>
5	4	3	2	1	<i>Preispitujem svoje vlastite predrasude, kao i sve nacionalne i kulturne stereotipe.</i>
5	4	3	2	1	<i>Priznajem da moj svjetonazor nije univerzalan.</i>
5	4	3	2	1	<i>Pronašao/la sam ljude iz drugih mjesta koji su vrlo neobični.</i>
5	4	3	2	1	<i>Neugodno mi je kada sam s ljudima koji govore jezikom koji ja ne znam.</i>
5	4	3	2	1	<i>Pokušavam naučiti o ljudima iz drugih kultura čim više, tako da možemo zajedno raditi i socijalizirati se međusobno.</i>

5 = "Opisuje me iznimno dobro" 4 = "Opisuje me dobro" 3 = "Opisuje me ponekad" 2 = "Rijetko kad me opisuje" 1 = "Nikad me ne opisuje"

5	4	3	2	1	<i>Uključujem atraktivne aspekte drugih kultura u svoje vlastito ponašanje i način obavljanja stvari.</i>
5	4	3	2	1	<i>Naučio/la sam kako uspješno raditi s ljudima iz drugih krajeva.</i>
5	4	3	2	1	<i>Osjećam se samopouzđano i ugodno družeći se s ljudima iz drugih kultura.</i>
5	4	3	2	1	<i>Živio sam u inozemstvu i imam iskustva u intenzivnoj interakciji s nizom ljudi iz te druge kulture.</i>
5	4	3	2	1	<i>Imam dugoročna prijateljstva s nekoliko ljudi iz drugih kultura.</i>
5	4	3	2	1	<i>Trenutno sam okružen i radim s najmanje troje ljudi iz drugih zemalja.</i>
5	4	3	2	1	<i>Imam sposobnost prilagoditi se novim ljudima, mjestima i situacijama.</i>
5	4	3	2	1	<i>Imam sposobnost staviti se u „tuđe cipele“, odnosno suosjećam sa drugima i razumijem ih.</i>
5	4	3	2	1	<i>Mogu djelovati kao kulturni posrednik i biti veza između ljudi iz različitih kultura.</i>

5 = "Opisuje me iznimno dobro" 4 = "Opisuje me dobro" 3 = "Opisuje me ponekad" 2 = "Rijetko kad me opisuje" 1 = "Nikad me ne opisuje"